

ARADI KÖZLÖNY

Főszerkesztő és igazgató:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD 55. évf. 201. szám
1940. szeptember 6., péntek

Felelős-szerkesztő:
SZ. JAKAB GEZA

Laptulajdonos: „Aradi Közlöny lapkiadó r. t.” — Törvényszéki bejegyzési szám: 10/1-1938.

Felfüggesztették az alkotmányt, — Ion Antonescu tábornok-miniszterelnök teljhatalmat kapott

Intézkedések a felségjogok meghatározásáról — Kiáltványt intézett a miniszterelnök az ország népéhez

A miniszterelnök tárgyalásai a német és az olasz követtel

Bucurestiből jelentik: A főudvarnagyi hivatal 92-es számú jelentése: 1940. szept. 5-ikén 3 óra 50 perckor Antonescu Ion tábornok miniszterelnök Őfelsége a király kezébe letette az esküt.

Bucurestiből jelentik: Szeptember 5-én a következő királyi rendelet jelent meg:

II. Carol király Isten kegyelméből és a nemzet akaratából Románia királya.

Minden jelenlévőnek és eljövendőnek egészséget!

Látva azt a rendkívül szükségszerűséget, amelyben az ország található, elhatároztuk és elrendeljük:

1. Az 1938. febr. 27-ikén kihirdetett és a Monitorul Oficial 1938. febr. 27-iki 48. számában közzétett alkotmányt felfüggesztjük

2. Jelen rendelettel törvénnyel a törvényhozó testületet feloszthatjuk

3. A miniszterelnök van megbízva ennek a rendeletnek a végrehajtásával.

Bucuresti, 1940. szept. 5-ikén

CAROL R.

ANTONESCU ION tábornok, miniszterelnök.

II. Carol király Isten kegyelméből és a nemzet akaratából Románia királya.

Minden jelenlévőnek és eljövendőnek egészséget!

Ion Antonescu tábornok-miniszterelnök felhívása az ország népéhez

Bucuresti. Hivatalosan jelentik, hogy Ion Antonescu tábornok, miniszterelnök a következő szövegű új eskümondatát olvasta fel hivatalos esküvétele alkalmából:

„Hűséget esküszöm Őfelsége II. Carol királynak a román államnak és a román nemzetnek. Isten engem úgy segítjen.”

Bucuresti. Ion Antonescu tábornok a következő felhívást intézte az ország népéhez:

„Románok! A román haza megpróbáltatásának és a népet ért csapás fájdalmának esélyes óráiban Őfelsége a király böjcs elhatározása folytán átvette az állam vezetését. Nem egy új kormányról, hanem egy új rendszerről van szó. Nem a szavak, hanem a tevékenység, nem a sopánkodások, hanem a tettek ideje következett el. Lepergett egy fájdalmas esemény, amelyet azonban nem a fakedés fátyola borít, hanem az igazság lángja világít meg. Szem elől nem tévesztendő legelső feladatunk: A nemzet és az ország megmentése, tehát lelkiismeretesen és öntudatosan szorosabbra kell tenni sorainkat, meg kell acélozni erőnket, magasba kell lendíteni nemzeti becsületünket és biztosítani kell jövőnket. A fájdalom azt a gondolatot és erő kifejtést kell kiváltsa belőlünk: hogy az igazi népet a csapások még erősebbé teszik, felmagasztalják és a megpróbáltatásokból tisztultan indulnak neki sorsuk intézésének.

Tekintettel az 1940. szept. 5-ikén kiadott 3052-es számú rendeletre, amellyel az alkotmány felfüggesztést nyert, elhatároztuk és elrendeljük:

1. Antonescu Ion tábornok, miniszterelnököt a román állam vezetésére teljhatalommal felruhazzuk.

2. A királyi a következő királyi előjogokat gyakorolja:

a) Ő a hadsereg feje;

b) Joga van pénzt veretni.

c) Román kitiüntetések elosztogathat.

d) Az Ővé a megkegyelmezés, az amnesztia-kibocsátás, a büntetés-eszállítás joga.

e) Ő fogadja és nevezi ki a nagyköveteket és a meghatalmazott minisztereket.

f) Ő köt szerződéseket.

g) Megváltoztathatja az alaptörvényeket és kinevezi a minisztereket és államtitkárokat.

A kinevezésekről szóló királyi rendeletet a miniszterelnök ellenjegyzéssel.

3. Az államhatalom többi jogát a miniszterelnök gyakorolja.

Kelt Bucurestiben, 1940. szept. 5-ikén

CAROL R.

ANTONESCU ION tábornok, miniszterelnök.

Románok! Szünjön meg a gyűlölet mindenütt és mindenki részéről. Egyetlen harcot ismerünk csupán: és ez legyen a hazáért való küzdelem. A király bölcsessége és kegye akként határozott, hogy a nagy nemzeti fájdalomból fakadó megpróbáltatásokért ne járjon megtorlás, de ezek a megnyilvánulások most szünjenek meg. Jövőnk reményiségének: az igazság teljesíteni kell kötelességét.

Megváltozott a világ arculata és nemzetünknek váltig bizonyítania kell állandó jelenlétét a történelemben.

Románok! Csak a munka és az áldozatkészség után lehet győzedelmeskedni. Mindenkit kérek, hogy ebbeli gondolatát tette váltsa. Minden aggódó gond és tevékenység e cél felé irányuljon, a lelkek izzanak a hazaszeretettől, az agyak a néphe vetett hit gondolatait termelik ki és mindenki adja erejének legjavát a nemzetnek, a hazának, közös munkánk gyümölcsének.

Az állami tisztviselők érezzék át azt a terhet, amely vállakon nyugszik, legyenek méltók a rájuk ruházott felelősségre. Tetteiket

a becsület, a törvényesség, az igazság és a munka vezesse. A kormány új alapelveket kapott. Az a program, amelyet kormányom számára kidolgozok és amelyet az ország közvéleményének ítélőszéke elé bocsájtok, az integrális nacionalizmus hitvallásából fakad. Fokozatosan fogunk az állami reformok megteremtésére áttérni, állami létünk gyökereinek nemzeti erőnk megőrzésének jegyében.

Bizzunk az Uristenben és szent jóvőnkbe vetett hitünkkel lássunk a feladatok lelkiismeretes megoldásához, — előre!”

Munkakihallgatások az Uralkodónál

Bucuresti. Őfelsége főudvarnagyi hivatalának 93. számú jelentése: Őfelsége a királyi munkakihallgatáson fogadta Ion Antonescu tábornok, miniszterelnököt és David Popescu tábornok, belügyminisztert.

A miniszterelnök tárgyalásai a politikai vezetőkkel

Az „Evenimentul” jelenti: Antonescu Ion tábornok, miniszterelnökké való kinevezése után a nagyvezérkarhoz hajtattott, ahol fontos megbeszéléseket folytatott a hadsereg parancsnokaival.

Szerda délután a miniszterelnök Mihail Manolescu volt külügyminisztert kereste fel, majd pedig N. Leon volt nemzetgazdasági, pénzügy- és földművelésügyi miniszterrel folytatott megbeszélést. Ezután uura a nagyvezérkar tagjaival tárgyalta a miniszterelnök, majd pedig kihallgatásra jelentkezett a királyi palotában.

Délután fél hét órakor Antonescu tábornok miniszterelnök újabb tanácskozásokat kezdett és Pop Valer meghatalmazott miniszterrel, Gheorghe Bratianuval, C. I. Bratianuval, valamint Iuliu Maniuval folytatott megbeszéléseket. A miniszterelnök ezután lakásán fogadta Traian Raulescu ezredest.

Az est folyamán a miniszterelnök újabb kihallgatáson jelent meg az uralkodó előtt.

Ezután az uralkodó kihallgatáson fogadta Pop Valer meghatalmazott minisztert.

Éjjel tizenegy órakor Antonescu tábornok, miniszterelnök A. C. Cuza tanár királyi tanácsossal folytatott megbeszélést, majd dr. C. Danulescu kereste fel a miniszterelnököt.

Bucuresti. Hivatalosan jelentik: Ion Antonescu tábornok, miniszterelnök ma kelt rendeletével megerősítette állásában Mihail Vlahide, miniszterelnökségi vezértitkárt

A német és olasz követtel folytatott megbeszélést a miniszterelnök

Ion Antonescu tábornok, miniszterelnök ma a miniszterelnökségen tevékenykedett, később megbeszélést tartott, amelyen résztvettek a volt kormány tagjai, valamint Mihail tábornok, szárnysegéd, a nagyvezérkar főnöke, aki jelentést tett a miniszterelnöknek azokról a kiürítési munkálatokról, melyek az átengedett területeken folynak.

A minisztertanács után a miniszterelnök fogadta a bucarestii sajtó képviselőit. Ezen a konferencián Nichifor Crainic is résztvett.

Ion Antonescu tábornok, miniszterelnök látogatást tett a bucarestii német követségen, ahol hosszasan tárgyalta von Fabritius bucarestii német nagykövettel. Ugyancsak a tegnapi nap folyamán Pellegrino Ghigi bucarestii olasz nagykövettel tárgyalta Ion Antonescu tábornok, miniszterelnök.

A sajtóvélemények megállapítása:

Hitler beszéde az Anglia elleni döntő harcelszántásáról tett bizonyosságot

Elénkben bírálja az amerikai sajtó az új angol-amerikai megállapodást, amely háboruba sodorhatja Amerikát

Legutóbbi számunkban röviden már megemlékeztünk Hitler német birodalmi vezér beszédéről, amelyet a berlini Sportpalotában mondott. A beszéd fontosabb részleteit az alábbiakban ismertetjük:

— A háboru első éve elmúlt. Azok az eredmények, amelyeket ennek az évnek folyamán elértünk, egyedülállóak. Ezt az első évet semmiestre sem hasonlíthatjuk össze a világháboru első évével, mert hiszen akkor az emberfeletti bátorság és az óriási áldozatok ellenére csak rész-eredményeket tudtak elérni, nem pedig végleges megoldást.

A birodalmi vezér ezután a német hadsereg által elfoglalt területek óriási kiterjedéséről beszélt, majd pedig így folytatta:

— Számos ellenséget eltávolítottunk, legyőztük.

Anglia csak szerencsés földrajzi helyzetének köszönheti, hogy eddig még nem érte el ugyanaz a sors.

Egyes angol politikusok azt állítják, hogy az angol hadsereg ég a vágytól, hogy összemérje erejét a német hadsereggel. Az angolok oly közel voltak hozzánk és alkalmuk lett volna arra, hogy ezt a kívánságukat teljesítsék. Ők azonban visszavonultak és azt állították, hogy ez a visszavonulás nagy győzelem volt.

Az elfoglalt terület nagy mértékben növekedett Olaszország hadbalépése révén. Olaszország magához ragadta a kezdeményezést Keletafrikában s itt visszavonulásra kényszerítette az angolokat.

— Amikor mi bevonultunk Lengyelországba, az angol propaganda jólétesült körökből azt jelentette, hogy a németek súlyos veszteségeket szenvedtek és a lengyelek győzedelmesen vonulnak Berlin felé. Néhány nap múlva minden bizonyonnyal ugyancsak jó értesült körökből nyert jelentés szerint azt hallottuk, hogy Keleten a helyzet teljesen felborult. Ezután jól értesült szakértők jöttek, kik megállapították, hogyha Németország sikert is ért volna el — amiről szó sincs, — mondották — ez a siker tulajdonképpen balsikernek tekintendő magasabb stratégiai szempontból. Akkor pedig, amikor Varsó alatt álltunk, azt jelentették, hogy a szövetségesek nyugaton döntő jelentőségű győzelmet arattak. Amikor pedig Lengyelországot elfoglaltuk, azt jelentették, hogy a lengyelek tulajdonképpen a szövetségesek végre teljes erejüket a nyugati arcvonalra összpontosíthatják, ahol végre legyőzik a németeket. Később rövid időre csend következett és ez a csend természetesen az angol hadsereg sikerét, valamint Németország pusztulását jelentette. És mi mindent nem tettek az angolok és nem valósítottak meg ezen hónapok alatt és mi mindent mulasztottunk és aludtunk el mi? Hány dolgot nem vettek észre az angol politikusok akkor, mi mindent nem ismertek fel idejében és a helyes időpontban, viszont mi hány alkalmat nem mulasztottunk el. Elérkezett a norvégiai akció ideje. A hadműveletek kezdetén az angol katonai jelentések azt hangoztatták, hogy mi óriási hibát követtünk el, Anglia örül annak, hogy végre alkalma van összehasonlítani erejét Németországgal. Ez be is következett.

A végső leszámolás előtt

— Angol politikusok több ízben olyan kijelentést tettek, hogy hároméves háborúra készültek fel. En azonban idejében figyelmeztettem Göring tábornagyot, hogy

öt éves háborúra készüljön. Angliát mindenestre le fogjuk győzni. Más határidőt, mint ezt nem ismerem.

Ha az angolok kíváncsiak és azt kérdik: mikor jön már el a német hadsereg? Mi ezt válaszoljuk: Legyetek nyugodtak, el fog jönni. Nem kell mindig olyan kíváncsinak lenni.

— A világot felszabadítottuk. Meg kell szülnie az a rendszer, amely módot ad arra, hogy egy nép önkényes módon egy egész földrészt zárjon. Meg kell szünnie annak a rendszernek, hogy egy kalóz állam időnként kedve szerint 450 millió embert szegénységbe és nyomorba taszítson. Elviselhetetlennek tartom, hogy egy 85 millió népet hármikor létében fenyegethessen egy másik nép, amikor egy plutokrata csoportnak ez így tetszik és ugyancsak elviselhetetlennek tartom, hogy elzárjanak bennünket például a kávéfogyasztástól, amikor akariák. Személy szerint ez engem ugyan nem érdekel, mert én nem iszom kávét, de mérgecsit, hogy a többi németek nem ihatnak.

A birodalmi vezér ezután említést tett arról, hogy többször is békejobbot nyújtott Angliának, annál is inkább, mert politikai célkitűzése az Angliával való kibékülés volt.

— Most azonban — mondotta — addig harcolunk, amíg világos és végleges döntés nem következik be.

lunk, amíg világos és végleges döntés nem következik be.

Mi semmitől sem félünk. Amikor az angolok háborúba léptek, egy évvel ezelőtt ezzel állították magukat: „Egy jó szövetségesünk van, mégpedig Forradalom tábornok személyében. Az angoloknak azonban fogalmuk sem volt arról, hogy a nemzeti szociálista állam mit jelent.

Az általuk említett tábornok Németországban nem volt található. Azután azt állították, hogy van egy másik szövetségesünk: Éhség tábornok. Mi azonban számoltunk azzal, hogy ezek a nagy emberbarátok, miként a világháborúban tették, megkísérik a német gyermekek és asszonyok kiéheztetését és ezért már előre megtettük a szükséges intézkedéseket. Ez a második tábornok azonban szintén csak az angolok fantáziájában létezett és ekkor egy harmadik szövetségest fedeztek fel. Téli tábornok személyében. Ha az angolok ilyen tábornokokhoz folyamodnak, akkor nem szabadna meglepedezniük legnevesebb tábornokokról. Blöff tábornokról, a brit birodalom marsalljáról. Ez az ő egyetlen igazi szövetségesük. Ez a tábornok azonban nem győzhet le bennünket. Ez lehet egy eszköz, hogy félrevezessék az angol népet, de a német nép megtanulta valójában megismerni Angliát. Ezzel az eszközzel ezek az urak nem nyerték meg a háborút és a többi eszközök pedig szerencsére a mi kezünkben vannak és ott is maradnak. És ha eljön az ideje mi fogjuk helyettesíteni az Éhség, a Forradalom, a Tél és Blöff tábornokokat a Tevékenység tábornokkal és majd akkor megátítjuk, hogy melyik az erősebb.

Az utolsó menedék: a szigetország

Hitler ezután a német nép elismerését fejezte ki a német katonák iránt.

— Az angolok éjszakánként találmokra bombákat dobnak le a német polgári lakosság, az asszonyok és a gyermekek által lakott negyedekre. Három hónapon keresztül nem hagytam, hogy válaszoljanak ezekre a támadásokra, mert azt reméltem, hogy ők maguk véget vetnek ezeknek a botránynoknak. Churchill ur ebben bizonyos gyengeségünk jelét vélte felfedezni. Megfogja érteni azonban, hogy mi most megérdemlő válasszal felelünk (Élénk taps.)

— Véget vetünk az éjszakai kalózok ezen támadásainak. Eljön a pillanat, amikor egyik a kettőnk közül összeomlik és ez nem a nemzeti szociálista Németország lesz.

A világsajtó Hitler beszédéről

A vezér tudja, mikor induljon végső rohamra Anglia ellen

Berlin. (Rador.) A csütörtök reggeli német sajtó Hitler beszédével foglalkozik és kommentárakat fűz hozzá.

A Berliner Börsenzeitung azt írja, hogy érthető, ha Anglia nehezen érti meg azokat az óriási számokat, melyeket a féli segélynyújtási tevékenység eddigi munkájáról Göbbels dr. elmondott. A Vezér szavai azonban mindenre magyarázatot adnak, aki leszögezte, hogy egy 85 milliónyi nép egyesített ereje egy év alatt legyőzte Európa ellenségeit és Anglia sorsa már el van intézve, mert

csupán Németországtól függ az elhatározás, mikor üssön az óra a döntő támadásra.

A Deutsche Allgemeine Zeitung örömmel üdvözlöi Hitlernek azt a kijelentését, hogy a harcot kímélet nélkül folytatják és a döntő pillanat amelyre Anglia nem számít, már nem késik soká. A Vezér már tudja mikor indul végső rohamra, amelynek befejeztével az angol világbirodalomból mi sem fog megmaradni.

Róma. (Rador.) Hitler tegnapi beszédének igen nagy visszhangja van az egész olasz sajtóban és a lapok egyöntetűen megállapítják hogy ez valóságos vádbeszéd volt az angol hazugságok ellen. Az újságok leszögezik hogy Hitler újból kiváltkozta mennivre bizik a végső győzelemben és a fiatal nemzetek uralmában, akik a jövő várományosai. Bizonyos, írják az olasz lapok, hogy minden titkolózás és félrevezetés dacára a Vezér beszédét az angol fiúk is meg fogják hallani.

Newyork. (Rador.) Hitler tegnapi beszédét a Sportpalastból az amerikai adóállomások is közvetítették. A beszéd mindenütt nagy szenzációt

Az ellenség most arra kényszerül, hogy utolsó menedéket szigetországában keressen. A győzelem érdekében meg kell valósítanunk a nemzeti szociálista népközösséget. A német katonát az teszi erőssé, hogy tudatában van annak, hogy mögötte fanatikus és acélerős nép áll. A mi célunk több mint ennek a háborúnak a megnyerése. Mi teljesen új rendszert akarunk felépíteni. Ime, ezért gyűlölnék bennünket egyesek és ugyanezért tartanak velünk mások. A plutokrata hatalmak bennünket szociális felfogásunkért gyűlölnék és veszedelmesnek tartják azt, amit mi megvalósítunk. Az a meggyőződésünk, hogy azok az államok, amelyek nem vesznek részt az általunk megindított fejlődésben, előbb vagy utóbb a pusztulás sorsára jutnak.

keltett és az amerikai lapok külön kiadásokban számoltak be róla.

Belgrádból jelentik: A jugoszláv lapok hosszú cikkekben foglalkoznak Hitler tegnapi elmondott beszédével és megállapítják, hogy a beszéd visszatükrözi a Vezér harci elszántságát és azt az elhatározott szándékát hogy

Angliát feltétlenül meg akarja semmisíteni.

Ez a beszéd mindazt az eddig még esetleg fennállott kételyt is eloszlatja, mintha Németország nem a legelkeseredettebb harcot akarná folytatni Anglia ellen, hogy azt gvarmatbirodalmával egyetemben végérvényesen megsemmisítse.

Oslo. A Führer tegnapi beszédével kapcsolatos benyomásról az Aftenposten számol be. A norvég lap szerint csak az az ember beszélhet így, mint ahogy Hitler tegnap tette, aki biztos a végső győzelemben. Megemlékezik a lap arról a mérlegről, melyet a Vezér az angol propagandahazugságyár és az ezáltal teremtett minden alap nélküli angliai optimizmus között fennáll és megállapítja, hogy Anglia tulságosan alábecsülte az Új-Németország erejét. A Vezér — fűzi hozzá a norvég lap — az egész európai kontinens nevében beszélt mert meg kell szüntetni azt az áldatlan rendszert, amikor néhány háborús uszító és kizsákmányoló egyén vagy klikk 450 millió ember teletöltött uralkodjék és annak minél erőteljesebb elszegényítésén dolgozzék.

Brüsszel. A belga újságok közül a La Nation Belge megállapítja, hogy a Vezér beszéde más szavakkal annyit jelent, hogy minden egyes, a Német birodalom területére ledobott angol bombáért a német repülők száz bombát fognak a Szigetországra zudítani. A Brüssler Zeitung szerint Hitler beszédéből kiviláglik, hogy az ellenségnek minden, még legelrejtettebb területe is felkészülten áll az egységes Németország.

57 angol repülőgép megsemmisítéséről szamol be a német hadijelentés

Berlin. (Rador.) A német véderőfőparancsnokság a következő hadijelentést adta ki: Az utóbbi napokban a haditengerészet egységei öt angol torpedórombolót súlyosztettek el. A szeptember 2-án jelzett két torpedóromboló megsemmisítésén kívül a német tengeralattjárók az Északi-tengeren három korszerű angol torpedórombolót súlyosztettek el és pedig az „Express”, „Ivanhoe” és még egy hajót.

Egy német tengeralattjáró több felfegyverzett kereskedelmi hajót súlyosztott el összesen 27.000 tonna ürtartalommal,

amelyek erős védőhajók kíséretében voltak. Szeptember 4-én harcirepülőgépeink, valamint vadász repülőrajaink sikeres támadásokat végeztek repülőterek, repülőgépipari üzemek, továbbá egy hadianyaggyár ellen. A rochesteri és weybridgei repülőgép motorgyárak hangárjait és épületeit is találatok érték. A támadások során vadászgépeink több légi harcot folytattak le, amelyekből győztesen kerültek ki. Az éjszaka folyamán légi egységeink támadásokat intéztek Anglia keleti partvidékein kikötőberendezések, valamint repülőterek ellen és így számos helyen, mint Liverpoolban, Bristolban, Weymouthban, Poleban, Chat-chamban, Tilburyban, Great Yarmouthban és Hullban tüzeket okoztak. A brit sikőtök előtt az aknák lerakása folytatódott. Az angol repülőgépek az elmúlt éjszaka folyamán újból a birodalom területe felett repültek el. A főváros elleni támadási kísérletük azonban sikertelen maradt, hála a légvédelmi készülség éberségének.

Az ellenség összesen 57 repülőgépet vesztett.

ezek közül ötvennégyet légi harcban semmisítettünk meg, egyet éjszaka a léghárító tüzéség lött le, kettőt pedig a földön semmisített meg. Tizenhét német gép hiányzik.

Angol jelentés a német repülő-támadásról

Londonból jelentik: (Rador.) A légügyi és belbizottsági miniszterium a következőket közli: Szerdán a kora délutáni órákban mintegy kétszáz ellenséges repülőgép elrepült Kent grófság vidéke felett. Az ellenséges repülőket vadászgépeink légvédelmi tüzéségünk elűzte. Csak két kisebb alakulatnak sikerült védelmünket áttörni. Az egyik repülő alakulat az ország belseje felé vette az útját és az egyik ipartelepre két bombát dobott. Itt anyagi kár és több emberáldozat van. A másik repülőalakulat a Kent grófság felett árepülve a Temze torkolatáig jutott el és Medway hegység mellett több bombát ledobva, a bombák néhány házat megrongáltak és több személy megsebesült, de halálos nem fordult elő. Délkeleten ugyancsak bombákat dobtak, ezek azonban csak árulházakban és lakásokban tettek kárt.

Londonból jelentik: (Rador.) A légügyi miniszterium közli: Az elmúlt éjszaka brit bombavető repülőgépek megtámadták a Harz-hegységben, a környező erdőkben, valamint a Berlinton északra fekvő Grünwald erdőben elrejtett katonai célpontokat. Számos helyen tűz, majd ennek nyomán később robbanások keletkeztek. Más angol repülőgépek felderítésekát végeztek a Badenbadentől keletre fekvő Feketeerdő környékén, ahol már az

Angol-olasz légiütközet folyt le az Egei tengeren

Róma. (Rador.) A Stefani-iroda közli vajahonnan Olaszországból az olasz hadsereg főhadiszállásának 90. sz. jelentését:

Három cirkálót és két angol torpedónaszádót, amelyek az algiri partok mellett hajóztak, repülőegységeink bombáztak és a két cirkálót nagykaliberű bombatalálat ért, aminek következtében egyikük kigyulladt. Szeptember 3-án az Egei tengeren megtámadtunk egy erősen védett ellenséges hajókaravánt. Az ellenséges léghaderő a hajókaravánnak szabad utat akart biztosítani és ezért hajnalban az Egei tengeren levő légi és tengerészeti támaszpontjaink ellen támadást kísérelt meg. A

Mindenféle egyenruha-szövetek nagy választékban a legolcsóbb napi árakban csak

I. SCHUTZ

posztóáruházában kaphatók

Arad, Str. Eminescu 2. és Bratianu 2.

TELEFON: 19-65.

Berlin. (Rador.) Hivatalos forrásból származó hírek szerint számos ellenséges gép közelítette meg tegnap Berlint. Egy angol gépet, mielőtt Berlin fölé érkezett volna, a külvárosok légvédelme elpusztított. Több angol repülőgépnek sikerült eljutnia Berlin fölé és ezek két helyen dobtak gyújtóbombákat a főváros központjára. Egyik gyújtóbomba a Tiergartenban zuhant le és egy rendőrt megölt. A másik Berlin északi kerületében egy raktárépülethez ért. Itt nem volt kár. Berlin északnyugati külvárosában egy lakóházat ért a bombatámadás, amíg egy délnyugati munkásnegyedben az angolok bombatámadása egy munkás halálát okozta és egy másik munkás megsebesült.

Berlin. A főhadiszállás mai jelentéséhez késo éjjel pótelentést adtak ki. Eszerint német vadászgépek megtámadtak egy hatalmas angol hajókaravánt, amelyből öt felfegyverzett kereskedelmi hajót 39.000 tonna tartalommal elsúlyosztettek, azonkívül egy 12 ezer tonnás petrolenciszternát. Más hajókat súlyosan megrongáltak, a hajókaravánt teljesen szétszórták.

előző éjszaka is tüzeket okoztunk. A tüzeket itt még mindig nem sikerült lokalizálni. Néhány bombavetőrajunk a villamos központokat, a berlini fegyvergyárakat, a Magdeburgi petroleum forrásokat, a Hammi és Schwertei pályaudvarokat, a merzigi nagy olvasztó kemencéket és végül holland és német repülőtereket támadtak. A tengeri flottánkhoz tartozó repülőgépek együttműködve a szárazföldi légi erővel a Beveland és Ternaussen csatornán összpontosított ellenséges hajókat vették tűz alá. A parti légvédelmi szolgálatot teljesítő repülőink az osztracsi dokkokat bombázták. Valamennyi gépünk visszatért kiindulási pontjára.

London. (Rador.) A domíniumügyi miniszter közli, hogy Terranovából újabb tüzéségi csapatok érkeztek Angliába.

London. A légi és biztonsági miniszteriumok közös közleményt adtak ki, melynek részletei szerint német vadász- és bombavetőgépek csütörtökön reggel a délkeleti angol partvidéket támadták meg. Későbbi utunkon a német gépek elintázták London közelébe. Valószínű, hogy a német gépek utjuk során bombákat dobtak le, de az eddig beérkezett jelentések károk-ról nem tesznek említést. Amely már jelenhető hogy az angol gépek és a léghárító egységek károkat okoztak az ellenségnek. Az elmúlt éjszaka történt német bombatámadások során az angol vadászgépek két német gépet valamivel éjjel után lelőttek.

támadást két ellenséges légitámadás vitte keresztül a gadurái és marizsai repülőterek ellen, ahol két repülőgépünket a földön érte a támadás. Egy ellenséges raj Scarpanot bombázta, ahol több ház megrongálódott és számosan a polgári lakosság közül megsebesültek. Vadász repülőgépeink és léghárító ágyúink közbelépése a támadást gyorsan visszaverte és hét ellenséges gépet lelőttünk, amelyek közül 3 gép összesen 8 tagu személyzetét elfogtuk. Miután az ellenséget visszavertük, légitörőnk ellentámadásba mentek át, amely reggel 7 órától dél után fél 6 óráig tartott. Az ellenséges vadászgépek és léghárító tüzéség közbelépése el-

lenére, légi egységeink négy hajót súlyosan megrongáltak, öt ellenséges vadászrepülőgépet pedig lelőttek. Két olasz repülőgép nem tért vissza támaszpontjára. A többi repülőgépek személyzete közül is néhányan megsebesültek. Ugyanezen idő alatt támadást intéztünk a Caso-csatornában két torpedóromboló és egy cirkáló ellen és ebből a támadásból egy repülőgépünk nem tért vissza. Északafrikában szintén élénk légi tevékenység folyt, amelyek során négy ellenséges repülőgépet lőttünk le, kettőt közülük léghárító ágyúink semmisített meg. Valamennyi repülőgépünk visszatért. Keletafrikában a javelloi repülőter elleni légitámadás során egy ellenséges repülőgépet biztosan lelőttünk, egy másik pedig valószínűleg szintén megsemmisült. A Vörös-tengeren egy bombavető repülőrajunk komoly sérüléseket okozott egy angol gőzösnek.

A brit világbirodalom sorsa . . .

Berlinből jelenti a Stefani-ügynökség: A Deutsche Allgemeine Zeitung hangsúlyozza, hogy Rooseveltnél elnök felhasználta a jó alkalmat, hogy az Atlanti-óceánon támaszpontokat kapjon, ez Anglia gyengeségét bizonyítja és az Egyesült-Államok természetesen sietett ezt kihasználni, hogy a nyugati féltekén biztosítsa hegemoniáját oly módon, hogy ennek ellenében mindössze néhány ócska torpedórombolót adott. Az a tény, hogy Anglia elfogadta ezt az árat, azt bizonyítja, hogy flottája rendkívül rossz helyzetben van. Világos, folytatja a lap, hogy ezzel az üzletkötéssel Amerika fejadta semlegességét. A Deutsche Allgemeine Zeitung a továbbiakban megállapítja, Anglia kijelentette, hogy legvözetése esetén flottáját Kanadába küldi, ahol az kétséget kizáróan az Egyesült-Államok rendelkezésére áll és az Egyesült-Államok azzal az ürügy-gyel, hogy Nagybritanniát segíti, sietni fog legvözetéséből hasznot húzni, 50 torpedóromboló fejezi be cikkét a Deutsche Allgemeine Zeitung, semmiben sem változtatja meg a brit világbirodalom sorsát, amelynek összeomlása egészen közeli.

Newyorkból jelenti a DNB: Salt Lake Cityből közlik, hogy Knox amerikai miniszter, aki a nyugati partvidéken ellenőrző körúton tartózkodik, az Angliának átadott 50 torpedórombolót „ritka és rendkívüli” tranzakciónak nyilvánította. (Rador.)

A német vadászgépek sikere

Berlinből jelenti a Stefani-ügynökség. (Rador.) A szerdára hajló éjszaka angol gépek repültek el Berlin felett. Ennek következtében a légvédelmi riadó két óra és 40 percet tartott. A német vadászgépek elűzték az ellenséges repülőket, úgy hogy azok bombáikat nem tudták ledobni. Az egyik brit repülőgépet a német vadászgépek lelőtték míg egy másik ellenséges repülőgép Magdeburg mellett a zárléggömbök háójába ütközött és zuhant.

Cáfolja a Stefani-ügynökség az angol sajtó jelentéseit

Róma. (Rador.) A Stefani-ügynökség jelenté: A Daily Mail augusztus 19-iki számában fényképfelvételt közöl, amely bizonyítani óhajtja, hogy a „Galico” olasz tengeralattjárót egy motoros felfegyverzett halászhajó személyzete elfogta. A szöveg szerint, a halászhajó vizalatti bombákkal kényszerítette az olasz tengeralattjárót a felszínre való emelkedésre. Az olasz sajtóügynökség jelentése szerint ez a híradás, amely természetesen nem felel meg a valóságnak, nevetséges.

A Stefani-ügynökség ugyancsak cáfolja a londoni rádió július 22-iki híradását is, amely-

nek értelmében egy motorizált felfegyverzett halászhajó, eredményes tengeri csatát vívott egy olasz tengeralattjáróval, amelyet elpusztított.

Ezzel szemben az olasz jelentés tudomásul adja, hogy egy olasz tengeralattjárót tényleg súlyos baleset ért. A víz alá merült tengeralattjáróban mérges gázok keletkeztek és ezért kénytelen volt a felszínre emelkedni. Ekkor támadt rá a felfegyverzett halászhajó, amellyel a mérgesgázoktól beteg, kábult személyzet mégis felvette eredményesen a küzdelmet.

Az angol repülők kerülnek a katonai célpontok bombázását

Bécs. A Berlin ellen intézett sorozatos bombatámadásokkal kapcsolatban a Neues Wiener Tagblatt hosszabb cikket ír és kommentálja a német főváros elleni bombatámadásokat. A lap hangsúlyozza, hogy amióta a német pilóták megkezdtek az angol katonai célpontok és hadiüzemek bombázását,

az angolok válaszként a polgári lakosok ellen intéznek támadásokat.

A bécsi lap rámutat arra is, hogy London környéke tele van hadipari vállalatokkal, míg Berlinre ez nem mondható rá. A Neues Wiener Tagblatt idézi a Daily Telegraph című angol lap egyik legutóbbi cikkét, amelyben a légiháború új rendszeréről írt. Az angol lap annak idején azt hangsúlyozta, hogy minden körülmények között hatásos eredményeket kell elérni a német városok bombázása következtében. Ebből kiviláglik az, — írja a bécsi újság, — hogy nem az volt a fontos, hogy katonai célpontokat támadjanak, s

a polgári lakosság bombázása nem véletlen.

A lap ezután utal azokra a hamis beállításokra, amelyeket az angol pilóták adnak, amikor

azt állítják, hogy katonai célpontokat bombáztak, holott a valóságban a polgári lakóházakra dobták bombáikat.

Légítámadás a calaisi szoros közelében

Az angol légügyi minisztérium tájékoztatói ügyszóval a következőket közli: Az elmúlt este kevéssel kilenc óra után brit bombavető repülőgépek a calaisi szoros környékén ellentámadásokat intéztek a fontosabb német légítámaszpontok ellen. A támadást a Touquet-i repülőtér elleni offenzíva vezette be. A repülőtér landoló területére nagyméretű robbanóbombákat dobtunk. A bombákat ledobó brit gép után érkező repülőgép pilótája egymásután 6 tüzet állapított meg. Más repülőrajaink a Saint Omeri repülőtérre bombázták és itt ugyancsak a landoló területet tették tönkre. A calaisi Marc nevű légikikötő gépeink 15 órakor támadták meg míg négy órakor a Calais-tól délkeletre fekvő guines-i repülőtér ellen intéztünk légítámadást, hasonlóképpen elszálltak bombavető repülőgépeink az abbeville-i repülőtér felett is. Itt a légvédelmi tüzéség akcióba lépett. A légvédelmi ágyúk később elhallgattak, mert egyik bombavető bombát dobott közéjük. (Rador.)

Uccai harcok Gibraltárban az angol helyőrség és a lakosság között

Madrid (Rador.) A gibraltári erődből számos menekült érkezett Délspanyolországba. Ezek elmondották, hogy valóságos uccai harcok vannak az angol helyőrség és a lakosság között, azonkívül pedig Gibraltár teljesen el van zárva a külvilágtól és éhség fenyegeti az ottlévőket.

A büns francia politikusok

Milano. (Eventpress.) A Popolo d'Italia hangsúlyozza, hogy azok a büns francia politikusok, akik az elmúlt husz esztendő alatt Franciaországot vezették, visszatérnek és az országot az a veszély fenyegeti, hogy ismét Franciaország élére kerülnek. Pétain marsall az egyedüli, aki harcol ellenük, de ő már 84 éves és nem küzdhet sokáig, viszont a fekély, amelyben Franciaország szenvedett, a jelek szerint nem lett teljesen kionerálva.

Japán—amerikai feszültség

Washington. (Rador.) Cordell Hull, amerikai külügyi államtitkár hosszabb nyilatkozatot adott a sajtónak és leszögezte, hogy az utóbbi hónapokban úgy az amerikai kormány mint a japán és más kormányok nagy erőfeszítéseket tettek a Csendes-óceáni statusquo fenntartására, főként, ami Hollandiáért és Francia-Indokínáért illeti. Az államtitkár kijelentette, hogy a washingtoni kormány nem ad nitelt azoknak a szállongó híreknek, amelyek esetleges Francia-Indokína ellen irányuló japán akciókról terjedtek el. Abban az esetben azonban, ha ezek a hírek megbizonyosodnak, úgy az amerikai közvélemény nagyon komoly következményeket vonna le a japán néppel és annak kormányával szemben.

Visszavont Japán ultimátum

Vichy. (Rador.) Meg nem erősített hírek szerint Japán visszavonta azt az ultimátumot, amelyben követelte, hogy Japán csapatok átvonulhassanak Francia-Indokína területén. Ennek az eseménynek következtében a

francia indokínai japán konzuik közölték, hogy az ottlakó japánoknak nem kell eltávoznia. Hanoi szigetén újabb francia—japán tárgyalások kezdődtek.

Megjelent az új ügyvédtörvény

Az ügyvédkamarai választásokat ezentul királyi dekrétummal erősítik meg — Csak vérszerinti román lehet ügyvédkamarai dékán

A Monitorul Oficial legutóbbi száma törvényt közöl az ügyvédi foglalkozás szabályozásáról. A törvény indokolásának fontosabb részletei a következők:

Az a törvénykezési rendszer, amely ma az ügyvédi foglalkozást szabályozza, az individualizmus eszméjén alapszik. Az ügyvédi foglalkozás új szabályozása éppen ezért vált szükségessé, hogy megfelelően az állam életében, valamint az ügyvédség szervezésében felmerült új szükségleteknek.

Az új törvény révén első ízben létesül olyan kapocs az ügyvédek szakmai szervezete és az állami végrehajtó hatalom között, ami a szükségleteknek megfelel. Ez a szabályozás a következőkre terjed ki: A vezető elemek kiválasztása, a közgyűlés működésének megállapítása, az ügyvédi kamarai vezetőségek működésének meghatározása, valamint a dékán és a választmányi tagok felfüggesztése.

Az új törvény az ügyvédat köztisztviselőnek minősíti. Az ügyvédi kamarák megszervezésénél a törvény szem előtt tartja a román érdekeket és erre való tekintettel úgy intézkedik, hogy

ügyvédi kamarai dékán csak vérszerinti román, keresztény személy lehet,

Washington. (Rador.) A Havas-iroda jelenté: Cordell Hull amerikai külügyi államtitkár cáfolja azt a hírt, amely szerint az amerikai kormány 150 millió dolláros kölcsönt akart volna nyújtani a csungkingi kormánynak.

Roosevelt politikája háboruba sodorja Amerikát

Newyork. (Rador.) A Saturday Evening Post Roosevelttel külpolitikai vonalvezetésének megváltoztatását követeli, nehogy az USA belesodródjon a háboruba. Amerikát ma már egy ötödik hadoszlopnak tekintik, mert Roosevelttel szemben egyetlen ut Amerikát megvédésére, — Anglia megsegítése.

Rooseveltnak ez a politikája eredményezte, hogy O'aszország, Németország és Japán ellenségévé váltak Amerikának

anélkül, hogy eddig még bármit is tettek volna Amerika ellen, vagy anélkül, hogy az USA tett volna bármilyen hadviselő gesztust ezen országok ellen. Háboru amelyben a fegyverek még nem szólnak, de az érzések már igen.

Amerika megtámadta Hitler személyében, különböző nyilatkozatok után és segítségére sietett a tengely ellenségeinek: Angliának. Sem Amerikának sem Angliának nem áll módjában, — füzi hozzá az amerikai lap — hogy megtudja akadályozni Németországnak előretörését Európában és

az USA-nak bele kell nyugodni abba, hogy Németország birtokba vette Európát.

Ezen a ténnyen pedig változtatni nem lehet, akár márával hozza ez az angol birodalom összeomlását akár nem.

LAPZARTA:

(Rador-jelentés)

MOSZKVA. Ma Németország és a Szovjet között aláírták azt a megállapodást, amely a besszarábiai németység hazatelepítésére vonatkozik.

RÓMA. Az angol rádióban horvát nyelven arról adtak hírt, hogy Taylor Miron, az USA szentzéki nagykövete Washingtonba utaztában egy, az olaszok által támogatott békeajánlatot és tervet vinne magával, Olasz illetékes körök kijelentik, hogy a békeajánlatról szóló híradás merő kitalálás, mert a háborút a végső győzelemig folytatni fogják és aki ebben eddig kételkedett volna, annak kell a felvilágosítást nyújtott a Führer tegnapi beszéde.

TANGER. Casablancán jelentés szerint Páris új grófia, IV. Henrik, a francia trónkövetelő, marokkói lapokban kiáltványt intézett a francia néhez és abban felszólítja őket, hogy Pétain kormányát támogassák.

a választmányi tagjai pedig ugyancsak vérszerinti keresztény románok, keresztények vagy keresztény ritusuk lehetnek. Megválasztásukat királyi dekrétummal erősítik meg az igazságügyminiszter előterjesztésére. Az igazságügyminiszternek azonban jogában áll megtagadni a választások jóváhagyását részben vagy egészben, általános és nemzeti érdekekre való hivatkozással. A törvény értelmében az igazságügyminiszter összehívhatja az ügyvédi kamarák tanácsait, olyan esetekben, amikor az általános és nemzeti érdekek ezt megkívánják, és a napirendre más kérdéseket is tűzhet, mint amelyek eredetileg a napirenden szerepeltek.

Ügyvéd csak az lehet a törvény értelmében, aki a szükséges előképzettséggel rendelkezik és aki tökéletesen bírja a román nyelvet. Ezt vizsga után állapítják meg. Ellenőrzi az ügyvéd nemzeti érzéseit is. Fenntartja a törvény a zsidók jogi helyzetét szabályozó törvény azon intézkedését, amelynek értelmében zsidók az ügyvédi foglalkozást nem gyakorolhatják. Ugyancsak érvényben marad az ügyvédek társadalombiztosító pénztáráról szóló törvény is.

ARADI KÖZLÖNY

Telefon: 1-24. Szegényokm. KÖZLÖNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Sul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Egész évre . . . 840 le. || Negyedévre 210 le
Félévre . . . 420 . || Egy hó apra 70 .

Helyükön maradnak az átengedett területek igazságügyi tisztviselői

Bucuresti. Gruija igazságügyminiszter rendeletet adott ki, amelynek értelmében az átengedett területek teljes igazságügyi személyzete további parancsig helyén marad és segít a kiűritési munkálatokban. Aki bármilyen ürügyvel szolgálati helyéről eltávozik, súlyos kihágást követ el és súlyos büntetésben részesül.

— GYÖRGY ANGOL KIRÁLY KIHALLGATÁSON FOGADTA AZ AMERIKAI KATONAI SZAKÉRTŐKET. London. György király ma fogadta az Egyesült Államok három fegyvernemének magasrangú kiküldöttjeit, akik megügyvelőként szerepelnek Nagybritanniában. Az uralkodó és az amerikai hadiszakértők megbeszélésén a hadihelyzetet vitatták meg.

— MUSSOLINI MINISZTERTANACSTOT HÍVOTT ÖSSZE. Róma. Az olasz fővárosból érkező hírek szerint Mussolini kormányának szeptember 7-re, Szombatra minisztertanácsot hívott össze.

— ISMÉT MEGSÉRTETTÉK A SVÁJCI LÉGITÉR SEMLEGESSÉGÉT. Bern. (Rador.) A svájci vezérkar hivatalos jelentést adott ki, amely a következőket tartalmazza: Szeptember 4-éről 5-ére virradó éjszaka idegen repülőgépek éjfél tájban különböző pontokon megsértették a svájci légitér semlegességét. A repülőgépek kelet felé haladtak át az ország felett, majd rövid idő után északkeleti irányban visszatértek.

— KIJAVÍTOTTÁK A MEGRONGÁLÓDOTT ARAD-NAGYVÁRADI VASUTVONALAT. Bucuresti. (Tp.) Az Arad-Nagyvárad közötti vasútvonal Cuman község közelében megrongálódott. A vasúti sín pár megrongálódását szerencsére még idejében észrevették és azonnal kijavították, úgy hogy semmiféle bajt nem okozott.

— Teljes számban megnyitják a görögországi olasz iskolákat. A görög kormány elrendelte, hogy a mos. megkezdődő tanévben a görögországi olasz iskolákat teljes számmal nyissák meg. Most tértek egyébként vissza Görögországba azok a görög diákok, akik szünidejüket az olasz diákborokban töltötték.

— Nem halt meg Tardieu volt francia miniszterelnök. Clermont Ferrand. Azokkal a hírekkel szemben, mintha André Tardieu volt francia miniszterelnök meghalt volna a francia hivatalos távirati iroda érdeklődött a németek által megszállott francia területen, ahol azt az értesülést nyerte, hogy André Tardieu az egyik nagyobb város klinikáján kezelés alatt áll.

— A LISSZABONI KIKÖTŐBE ÉRKEZETT EGY MEGRONGÁLÓDOTT ANGOL SEGÉDCIRKÁLO. Lisszabon. (Rador.) A DNB. jelenti: Az Avoceta nevű angol segédcirkáló szerdán befutott a lisszaboni kikötőbe. A hajó egy olasz tengeralattjáróval vívott harcban súlyos sérüléseket szenvedett.

— Milyen okok miatt távoíthatók el a polgármesterek. A Monitorul Oficial szeptember 3-iki száma rendelet törvényt közöl a közigazgatási törvény 135. szakaszának módosításáról. Ennek értelmében a polgármesterek és helyettes polgármesterek a 135. szakaszban foglalt okokon kívül még a következő okok miatt is eltávolíthatók: 1. Ha nem ellenőrizték az alárendelt szervek működését, szabálytalan ügykezelést folytattak és fessz közigazgatási munkát fejtettek ki. 2. Nem hajtották végre a rendeleteket. 3. Hozzá nem értés és tevékenység hiánya. 4. Kihágásokat követtek el vagy megkönnyítették a kihágásokat az érvényben lévő törvények és rendeletek ellen, amelyek tiszteletben tartásáról gondoskodniok kell. Ezen tények megállapítása közigazgatási vizsgálat után történik.

A köztisztviselők és nyugdíjasok lakbérleti szerződéseinek meghosszabbításáról szóló rendelet-törvény intézkedései

Mint ismeretes, 1940. április ötödikén törvény lépett életbe, amely a köztisztviselők, illetve a nyugdíjasok lakbér szerződésének meghosszabbítására vonatkozik. Ennek értelmében 1940. október 26-ig terjesztették ki a meghosszabbítási határidőt. Szeptember 26-án egy hónappal az időpont lejártá előtt, ezek a bérlők kötelesek jelenteni a háztulajdonosnak, hogy tovább akarják-e bérelni a lakást, vagy nem, hogy a házigazdának módjában legyen az új feltételeket feltárni.

Ime, az 1940. áprilisi törvény szövege:

1. Jog szerint meghosszabbítják a bérleti szerződéseket, a bérlők és albérlők javára, a városban, községben és vidéken, amelyek

1940. április 23-án, vagy ez időpont után jártak, illetve járnak le.

a) Mindazon állami, tartományi, megyei és községi bármilyen nemű bérletet, függetlenül a bérelt helyiség felhasználási módjától, vagy céljától, ugyanazon feltételekkel meghosszabbítják 1941. április 23-ig.

b) A lakbér szerződéseket, melyeket legfeljebb 10 ezer lei bruttó fizetéssel rendelkező köztisztviselők vagy olyan köztisztviselő és katona nyugdíjasok kötöttek, akiknek havi nyugdíja legfeljebb bruttó 10 ezer lei, meghosszabbítják 1940. október 26-ig.

2. A lakbéremelések e szerződésekre vonatkozólag semmiek.

— INGYENES SZALLITÁS A MENEKÜLTEK RÉSZÉRE. Bucuresti. A CFR vasútgazgatóság ingyenes szállítást engedélyezett az átengedett területekről utazó menekültek részére és pedig úgy személyszállításra, mint podgyászai és háztartási cikkeik szállítására vonatkozóan. Ezzel kapcsolatban a vasútgazgatóság rendelkezést bocsájtott ki, amelynek értelmében részletesen ismerteji, hogy a szállítások azonos feltételek mellett történnek, mint a beszarabiai és bukovinai menekültek esetében.

— ROMBOLÓ VIHAR TÖRÖKORSZAGBAN. Isztambul. (Rador.) Az utóbbi napokban Törökország több részében erős felhőszakadás és szélvihar tombolt. A vihar következtében a telefonösszeköttetés több helység között megszakadt. Sok helyen az egész fügetermés tönkrement. A vízi és szárazföldi közlekedésben is zavarok vannak.

Az aradi római katolikus egyházközség felhívása

Az aradi római katolikus egyházközség — mint iskolajenőrtartó — felhívja a szülők figyelmét arra, hogy az aradi római katolikus egyházközség magyar tanítélményekben a tanítás a vonatkozó törvények által előírt időben pontosan megkezdődik. A beiratkozások zavartalanul folyamatban vannak.

Az aradi római katolikus egyházközség vezetősége.

— Arab hűségnyilatkozat Olaszország iránt. Róma. Villian Mohamed herceg Barihan rádióbeszédét mondott és ebben az arab lakosság nevében hódolatot és elismerést adozott az olasz megszálló csapatoknak. A herceg rádióbeszédében hangsúlyozta, hogy az olasz gyarmati politika tiszteletben tartja a muzulmánok vallási érzését, nem úgy, mint az angol birodalom eljárása, amely elnyomta az arab és az izlám népet.

— RENDBEHOZTÁK A PETSAMOI NIKKELBANYÁKAT. Stockholm. (Rador.) A Stefani-ügyökség közli: A petsamoi nikkelbányákat — mint ismeretes — az orosz- finn háború idején a hasznavehetetlenségig megrongálták. A bányák berendezéseit most rendbehozták és ennek következtében most újból megindult a termelés.

Filmtelvélet

Rendező: A maga szerepe roppant egyszerű: csapjon egy nagyot a tigris felére . . .

A budapesti rádió felhívása

A budapesti rádió közli: Románia és Magyarország között a viszonyt új alapokra fektettük. Bizunk abban, hogy a kölcsönös tisztelet és megbecsülés érvényesül az átadásnál is.

Felösleges és káros a román területen maradt magyar lakosság között a hamis hírek terjesztése és felösleges, hogy egyesek gyorsan megváltoztassák lakóhelyüket, mert így csak esetleg romlásnak teszik ki vagyonukat. Ne feleddék el, hogy mástól év áll rendelkezésükre és akkor cselekednek helyesen, ha nyugodtan megvárják az illetékes helyről származó tájékoztatásokat.

Második hadikölcsön Kanadában

Newyork. (Rador.) A kanadai hadikölcsönök oly mértékben növekedtek, hogy egy második hadikölcsön felállítására vált szükségessé. Kanada nagyobb városai feletti repülőgépek jelentek meg, amelyek röpiratokat dobtak le és úgy hívták fel a lakosságot a hadikölcsön jegyzésére. Ruhysen, kanadai hadügyminiszter külön felhívást bocsájtott ki, melyben bejelenti, hogy a haza védelmét csak nagy hadikölcsönök árán lehet biztosítani.

— December elséjéig befejeződik a hadfelszerelési jegyek kiosztása. Az amortizációs pénztár igazgatósága közli hivatalosan, hogy a hadfelszerelési bönök állampapírjainak kibocsátása és a jegyzők számára leendő átadása 1940 március 29-től kezdve szakadatlanul folyik és az összes állampapírok kibocsátása december elséjével befejeződik.

— AZ ARADI TÁRSADALOMBIZTOSÍTÓ PÉNZTÁR TEGNAPTÓL KEZDVE ÚJ HELYSÉGBE KÖLTÖZÖTT. A betegsegélyző a Regele Ferdinand-úton épült korszerű háromemeletes palotájában rendezkedett be és ezután már ott működnek úgy a hivatalok, mint az orvosi kar is.

— NYUGALOM MARTINIKÁBAN. Vichy. (Rador.) A Havas-ügyökség közli: Martinikában a legteljesebb nyugalom uralkodik. A külföldi rádióelhörögések azon híre, hogy Martinikában lázadás tört volna ki, megcáfolja a sziget kormányzójának távirati jelentése.

— Dr. Rózsa Ferdinánd az aradi közokórház volt orvosa rendelőjét Str. Crisan 6. alatt nyitotta meg. Rendel bel- és nőgyógyászati betegnek 9-11-ig és 3-5-ig. Tel.: 14-41.

— NEM TÖRTÉNT HALÁLESET A BUCURESTI INCIDENTSEK ALKALMÁVAL. Bucuresti. (Rador.) A belügyminisztérium a következőket közli: Szeptember harmadikáról negyedikére hajló éjszakán a Bucurestiben lejáratott incidensek alkalmával egyetlen halálest sem történt. Csúpan ketten sebesültek meg.

— LETARTÓZTATOTT VESZEDELMESE BETÖRŐ. Bucuresti. A rendőrség letartóztatta Chirita Florea ismert betörőt, aki 12 betörés után elkövetését ismerje be kihallgatása alkalmával. A rovoztulott betörő átkulcs segítségével hatolt be a lakásokba. Bünlajstromának összeállításán után az ügyészségre kísérik.

TEKESPORT

A tekekörzet vezetősége ezúton értesíti az egyesületeket, hogy a vasárnapra kitűzött bajnoki mérkőzéseket újabb értesítésig ismét elhalasztottuk. A vezetőség

Hivatalos jelentés az átengedett területek első szakaszának kiürítéséről

Bucuresti. Hivatalos jelentés: Ma, szeptember 5-én megállapított program szerint történt meg az átengedett területek első szakaszának kiürítése: Silindra, Arder, Apa-Bli-dar, Brei és Visul de Jos vonalon. A kiürítés mindenütt a tervszerű program értelmében és minden rendzavarás nélkül ment végbe.

Budapest. (Rador.) A magyar nagyvezérkar jelenti: Csütörtökön reggel 7 órakor a magyar csapatok átlépték a trianoni határt a megállapodás szerinti szakaszon Nagylétától keletre, egészen a magyar-orosz határig és elfoglalták azt a területet, amelynek megszállását szeptember 5-re írták elő. Horthy Miklós magyar kormányzó.

Csáky István gróf magyar külügyminiszter a román-magyar viszony kialakulásáról

Budapest. (Rador.) A Magyar Távírási Iroda jelenti: A parlament külügyi bizottsága előtt Csáky István magyar külügyminiszter kijelentette, hogy a bécsi döntőbírósi ítélet új korszakot nyit meg és új utat jelent a magyar nemzet életében.

— A terület és a lakossággyarapodás következtében — mondotta Csáky István gróf magyar külügyminiszter — a közép-hatalmak sorába kerülünk és olyan alapokkal rendelkezünk, amelyek alkalmasak arra, hogy Magyarország teljesítse hivatását Közép-Európában.

A külügyminiszter ezután a döntőbírósi ítélet előzményeit ismertette és rávilágított arra, hogy Besszarábia kiürítése után a tengely hatalmai arra a meggyőződésre jutottak, hogy a magyar-román nézeteltérést meg kell oldani. A közvetlen magyar-román tárgyalások eredménytelensége után a tengelyhatalmak a kérdést döntőbírósi ítélet útján oldották meg.

— Addig, amíg — mondotta Csáky István gróf — a párisi környéki békeszerződések, amelyekkel a nyugati hatalmak uralmi tulsulvát biztosították, az örök harc magvát vetették el, annak a harcnak a magvát, amely végül is ennek a természetellenes rendszernek összeomlásához vezetett, a tengelyhatalmak építő elgondolásai azt szolgálják, hogy megvalósítsák a népek közötti egyetértést és megerősítsék a békét.

A magyar külügyminiszter halálját fejezte ki Hitler és Mussolini iránt, majd pedig a román-magyar viszonyról a következőket mondotta:

— Ma új békekorszak kezdődik, amelynek folyamán

őszintén kívánjuk, hogy új korszak kezdődjön közöttünk és szomszédunk, Románia között is.

Amikor a románság túl lesz a fájdalom első napjain, meg fogja érteni, hogy az új keret, amely

Erélyesebb rendszabályokat követelnek Svájcól az angol repülők ellen a tengely államai

Berlin. A német sajtó két vezető organuma az angol repülők svájci határsértéseivel foglalkozik. A Lokalanzeiger szerint Svájc nem eléggé szigorú ellenrendszabályokat vesz igénybe az angol repülőgépekkel szemben, dacára, hogy erre meglennének a kellő hadieszközei. A német közvélemény elvárja, hogy a jövőben a svájci vadászgépek is akcióba lépjenek az angolok ellen, mert azok támadásai nem mindig éjszakai történnek.

Az Angriff arról ír, hogy a svájci szövetség-tanácsnak semmi csodálatra nem lesz oka, ha Olaszország és Németország kormányai nem fognak hozzájárulni a jövőben Svájc tehetetlenségéhez, amivel ezeket az állandó határsértéseket megtorlatlanul hagyja. Lehetetlen — fejezi be a német lap cikkét — hogy Svájc közvéleménye önbetett kezekkel nézze, hogy az angol gépek a polgári lakosság emberei és a kórházak betegei közül szedik áldozatait.

mányzó, a magyar honvédség főparancsnoka délelőtt 11 órakor csapatai élén bevonult Szatmár városába.

A Rador távirati iroda a Magyar Távírási Iroda következő jelentését továbbítja:

Horthy Miklós magyar kormányzó a következő napiparancsot bocsátotta ki:

„Katonák! Elindulunk, hogy újból elfoglaljuk ezeréves hazánk egy részét. Fejszabadiást visünk erdélyi magyar testvéreinknek és testvéri szeretettel a lojalis nemzetiségekhez. Ezt tartások szem előtt, amikor Isten és a haza nevében elindultok. Előre, egészen a keleti Kárpátokig!”

Ilyet számára biztosítottak Délkelet-Európában, számos előnyt és lehetőséget jelent számára. A látszatok helyett

a románság valóban erős és komoly elem lehet Európának ezen a részén, erős és bizalomra érdemes szomszédoktól körülvéve Ribbentrop és Ciano külügyminiszterek előtt

Iskolai és tornacipők nagy választékban

Apponyi Testvérek

ARAD, a városházával szemben

kijelentettem Manolescu külügyminiszternek, hogy nem a magyar kormányon fog múlni, ha a jövőben a magyar kapcsolatok nem érnék el a barátság az azt a mértékét, amelyet az adott körülmények és a természetes helyzet megkívánnak ettől a két államtól. Azt kívánjuk, hogy a román kisebbség, amely most Magyarországhoz kerül és a magyar kisebbség, amely Romániában marad, biztos kezességét szolgáltatassa ezeknek a kapcsolatoknak. Mi elvágunk szánva arra, hogy a magyarországi románok számára ne csak jó, hanem nagylelkű bánásmódot biztosítsunk abból a célból, hogy a románság komolyan érezze, hogy a magyar tömegekkel való lojális együttélés az egészséges és hasznos fejlődés lehetőségeit nyitja meg számára. Romániával való kapcsolatainknál szem előtt akarjuk tartani azt is, hogy Manolescu külügyminiszter kijelentése szerint Romániának a jövőben nem lesz más külpolitikája mint a tengely külpolitikája.

Fokozatosan nyolcosztályos tanintézeté fejlesztik az aradi római katolikus leánygimnáziumot

Az aradi római katolikus egyházközség előterjesztése Pacha Agoston dr. megyéspüspökhöz az aradi zárda ötödik osztályának létesítésére — Ez lesz az egyetlen magyar tannyelvű alsó és felső osztályos leánygimnázium, amely pótolja a jelenlegi hiányt — Az aradi katolikus óvoda kibővítve folytatja működését

„Minden tanintézetünkben a tanítás rendes mederben folyik tovább...”

Mint ismeretes, az aradi római katolikus egyházközség — mint iskolafenntartó — a napisajtó révén felhívást intézett a szülőkhöz, amelyben a következőket adja tudomásul:

Az aradi római katolikus egyházközség — mint iskolafenntartó — felhívja a szülők figyelmét arra, hogy az aradi római katolikus egyházközség magyar tanintézményeiben a tanítás, a vonatkozó törvények által előírt időben, pontosan megkezdődik. A beiratkozások zavartalanul folyamatban vannak.

Az Aradi Közlöny munkatársa erre vonatkozólag beszélgetést folytatott dr. Széll Lajossal, az aradi római katolikus egyházközség világi elnökével és ezalkalommal a következőket közölte:

— Egyházközségünk hivatalos közleményének célja, hogy rámutasson azon kószá hitek alaptalanágára, amelyek szerint az aradi római katolikus egyházközség fenntartásában működő magyar tannyelvű intézetek munkarendjében, illetőleg működésében változások várhatók.

— Hangsúlyozom — mondotta az egyházközségi elnök — hogy ezek a hírek teljesen alaptalanok, mert a törvény által előírt időben pontosan megnyílnak az iskoláink: a római katolikus gimnázium, elemi, tanonciskola, leánygimnázium és óvoda kapui. Alaptalanok azon hírek is, amelyek szerint a tanári, illetőleg tanítótestületünkben egyesek elhagyják katedrájukat, munkahelyüket. Tanáraink és tanítóink a jövő tanévben is a helyükön maradnak és hivatásuk teljes tudatában lelkiismeretesen tovább végzik kultúraépítő munkájukat. Tehát a tanítás minden tanintézményünkben a rendes mederben folyik tovább.

A római katolikus egyházközség elnöke ezután tudomásul adta, hogy az egyházközség fenntartásában működő óvoda — amely már az elmúlt esztendőben is szűknek bizonyult, mert olyan nagy volt a kis tanítványok létszáma — az 1940—41. tanévben kibővítve, vagyis két tanteremben, két tanterővel kezd meg a munkát.

— Örömmel állapítható meg, — mondotta erre vonatkozólag dr. Széll Lajos, — hogy a szülők egyre számottevően biznak a gyermekeik szellemi fejlődésének irányítását az egyházközség fenntartásában működő kiválóan képzett övönökre. Éppen ezért sürgetően szükessé vált az óvoda kibővítése és két tanterő alkalmazása, hogy a gyermeklélek kertészeinek munkája ne jelentsen túlságosan nagy megterhelést és a gyermekek oktatása is a legzavartalanabb mederben folyhasson...

— Az aradi római katolikus leányiskola, illetőleg a zárdai tanintézet kibővítésére vonatkozólag történt-e kezdeményezés?

— Igen. Az aradi római katolikus leánygimnázium, amely az elmúlt esztendőben nyilvánossági joggal működő négy osztályos tanintézet volt, a jövőben remélhetőleg kibővítve folytathatja a nevelő munkáját. Az aradi római katolikus egyházközség vezetősége már előterjesztést nyújtott be dr. Pacha Agoston temesvári megyéspüspökhöz, hogy illetékes helyen járjon közben az aradi leánygimnázium ötödik osztályának létesítésére. A leánygimnázium felsőbb osztályait fokozatosan kell kiépíteni, hogy a leány ifjuságnak is lehetőség nyíljon a középszkolai végzettség elnyerésére. Ez lesz az egyetlen magyar tannyelvű nyolc osztályos leány középiskola, — a fokozatos kiépítés révén —, amely hivatva lesz a jelenleg előállított hiányt pótolni.

A lublini németek elindultak Németország felé

Krakko. (Rador.) A Warschauer Zeitung jelentése szerint a lublini németek első csoportja kedden elindult Warthau felé. A lap szerint naponta egy vagy két vonat szállít közel 150 családot a lublini körzethől német területre, úgy hogy a 32.000 német (mintegy 8000 család) elszállítása október 20-ig befejeződik. Az első szállításmánval öt német községből származó mintegy 500 személyt szállítottak el, akik kocsiokon löttek az állomásra. A lublini körzethől Warthau környékére szállított és szállítandó németeket lengyel parasztokkal helyettesítik Wartergau vidékéről. A lengyelek Lublinban teljesen felszerelt gazdaságokat fognak érintetlenül találni, hasonlóképpen az elköltöző németek is készen felszerelt gazdaságokba kerülnek bele.

— GÖRÖGORSZAG BÉKÉS TERMELO MUNKAT FOLYTAT. Athén. (Rador.) Attolia című újság azt írja, hogy Görögország részvesz a smyriai, várnai és bécsi mintavásárokon és ez azt bizonyítja, hogy a súlyos európai helyzet közepette is, békés termelő munkát folytat az ország. A lap kiemeli, hogy az idej. Szalonikiban megrendezendő mintavásár igen nagy sikerűnek ígérkezik és bizonyossága lesz a görög ipar és kereskedelem öntudats munkájának.

— LELEPLEZETT UTLEVÉLHAMISÍTÓ TARSASAG. Bucuresti. Az ilfovi ügyészség utlevélhamisító társaság ügyében folytat nyomozást. Az utlevélhamisítók a vizsgálat megállapítása szerint, összeköttetésben állottak a brailai portugál konzulátus egyik tisztviselőjével és annak segítségével többek részére portugál utlevelet állítottak ki. Az utlevélhamisítókat őrizetbe vették. Büntetésük összeállítására most van folyamatban.

— LOPOTT, HOGY SZOBROT ALLITASSON MAGANAK. Bucuresti. Néhány nappal ezelőtt ismeretlen tettes 470 ezer lejt lopott el Petra Radulescu asszonytól. A lopás elkövetésével Stelaru Dimtrie fiatal költőt gyanúsították. A költőt éppen akkor tartóztatták le, amikor ezer lejeseket osztott szét néhány munkásnak azzal a megjegyzéssel, hogy emlékezzenek arra, hogy egy nagy költővel találkoztak. Megmozdítása alkalmával 390 ezer lejt találtak Stelarunál. Kihallgatása során a 28 éves fiatalember azt vallotta, hogy azért lopott, hogy szobrot állíthasson magának.

— VEZEDELMES TÜZ BREAZA KÖZSÉGBEN. Breaza. Tegnap este tűz keletkezett Coman Petre brazai lakos házában. A lángok rohamosan terjedtek és csaknem az egész ház leégett. A lakásban tartózkodó Maria Francu asszony súlyos égési sebeket szenvedett.

A nan humora

— Halló, főúr, mikor ölték le ezt a csirkét?
— Bocsnát, a csirke életrajzi adataival nem szolgálhatok. — tudniillik csirkéhez csak saláta, vagy kompót jár.

— Érti a stenográfiát?
— Oh, kérem, nemcsak értem, de folyékonyan beszélem is.

— FOGADÁSBÓL MEGIVOTT HÁROM LITER BORT — AZONNAL MEGHALT. Constanta. Mircea Vlad fiatal iparoslegény fogadást kötött barátjaival, hogy együttében megiszik három liter bort. A fogadás végrehajtására elmentek egy korcsmába, ahol Mircea Vlad fényleg megivott három liter bort. Rövid idő múlva súlyos rosszul lett vett rajta erőt, alkoholmérgezéssel szállították a kórházba, ahol az éjszakai órákban kiszenvedett. A fogadást megnyerte ugyan, de elvesztette életét.

— NAGYARANYU TÜZ PUSZTITOTT BRAILABAN. Braila. Tegnap reggel nagy tűzvész pusztított a dunaparti városban. A tűzvész Paraschiv Veneric házában ütött ki és a lángok a nagy szélben átterjedtek a szomszédos épületekre is. Leégett Constantin Barbulescu, Constantin Vlavian, Victor Constantin és Constantin Niculescu háza. A kár jelentős. Az illetékes hatóságok megindították a vizsgálatot, hogy kiderítsék a tűz keltetésének okát.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAK:
HAJÓS gyógyszerár, Bulev. Regina Maria 9
NIEDERMAYER gyógyszerár, Str. Gojdu.
KAIN gyógyszerár, Calea Banatului 1.

Tudnivalók az új Kereskedelmi Törvényről

A kárbiztosítás szabályozása

Írta: MIHALIK GYULA bankéigvezető

A kártérítés összegének kölcsönös megegyezés utján történt megállapítása, illetve a per megindítása napjától kezdve a biztosító kamatot tartozik fizetni.

Kár ellen való biztosítást a tulajdonos, vagy bárki más köthet, akinek a tárgy megmaradása nyilvánvaló és legitím érdeke, illetve azért felelősséggel tartozik.

A biztosított, mielőtt a károkozó eseményről tudomást szerzett, 3 nap alatt a biztosítót értesíteni és késedelem nélkül a kár megakadályozása, vagy csökkentése érdekében minden lehetőt megtenni köteles. Minden jogától elcsúsz, ha a kötelezettségeknek készakarva, vagy büntetés mulasztást elkövetve nem tesz eleget. Ha más okokból nem tesz eleget ezeknek, a biztosító a fizetséget a mulasztás folytán szenvedett károkkal arányban csökkentheti. A kár megakadályozása, vagy csökkentése érdekében kellő megfontolással eszközölt kiadásokat a biztosító megtéríti, de ez az összeg a kártérítési összeggel

együtt, egy-egy kockázatra nézve, a biztosított összeget meg nem haladhatja. Ha a költségek biztosított és nem biztosított tárgyak között megosznak, a biztosított csak az előbbiekre eső részt követelheti.

A biztosító csak a károkozó esemény közvetlen következménye gyanánt szenvedett károk megtérítésére kötelezhető. A kártérítés összege nem haladhatja meg azt az összeget, amelyet a tárgy valóságos értéke az esemény bekövetkezésékor a biztosított összeg keretén belül képviselt.

A biztosító nem felel a tárgynak benne rejlő hibája folytán keletkezett elvesztéséért, vagy sérüléséért, viszont felel tüzkárokért, amelyek égés következtében származtak.

Ha a biztosított összeg meghaladja a tárgy valóságos értékét, a szerződőfelek bármelyike kérheti az összeg lecsökkentését. Ha a biztosító ehhez nem járul hozzá, a szerződést 15 napi felmondással megszünteti, de a kérelem időpontjában folyó díjnyugta beváltását követelheti.

A többszörös biztosítás

Ha a biztosítás a tárgy valóságos értékének csak egy részét fedezi, a fennmaradt rész úgy tekintendő, mint amelyet a fél saját maga biztosított és a megállapítandó kár arányos részét önmaga viseli. E számításnál tekintetbe jön a biztosított összeg és a valóságos érték (amelyet a tárgy az esemény bekövetkezésékor képviselt) között fennálló számarány és ugyanez az arány a kár megakadályozása vagy csökkentése érdekében eszközölt kiadásokat illetően is.

Ha ugyanaz a kockázat több biztosítónál van biztosítva, de a biztosítások összesen a tárgy értékét nem haladják meg, minden egyes biztosító a nála biztosított összeggel és az összes biztosítások végösszegével arányban, a nála biztosított összeg erejéig felelős. A biztosított viszont nem szedhet be kártérítést nagyobb összeget, mint amennyit az említett módon megállapított kár kitesz.

Ha a többszörös biztosítás rosszhiszeműség nélkül, egyazon, vagy különböző alkalmakkor, de összesen mégis a tárgy értékén felül történt, a biztosítások érvényesek és a biztosítók az előző bekezdés rendelkezései értelmében felelősek, azonban a biztosított a szenvedett kárnál nagyobb összegű kártérítést nem szedhet be, sőt minden egyes biztosítóval, az esemény bejelentésével egyidőben, közölnie kell a többi biztosítás fennállását, feltéve, hogy erre már a szerződés megkötése előtt kötelezve nem volt.

Eljenkező megállapodás hiányában a biztosító nem felelős háború, népmozgalom, polgárháború, vulkánkitörés, árvíz, vagy földrengés következtében beállott károkért. Azt hogy ily körülmény nem áll fenn, a biztosítottnak kell bizonyítania.

Nyereménybiztosítás külön és kifejezett módon észszerű kikötések határain belül köthető.

A biztosító kártérítési kötelezettsége közvetlenül a lel- vagy kézzáloghitelezők, illetve elsőségi hitelezők javára szól. Ha ezek részéről nem jelentettek be igényt, a másnak eszközölt fizetés mégis érvényes akkor, amikor a biztosítási kötvényben amazok megnevezve nincsenek, vagy létezésüket a biztosítónak az esemény bekövetkezésétől számított 30 napon belül szabályszerűen be nem jelentették. A 30

napon túl eszközölt bejelentés elveszti joghatályát, ha a kár időközben megtörtént. A biztosító a kifizetést függőben tarthatja, ha igazolja, hogy elsőbbségi jogok vannak, bár nála bejelentve nem voltak. Ha a biztosított a kárt szenvedett javakat helyreállítja, mielőtt a biztosító a kártérítést a hitelezőknek kifizette volna, a kártérítési összeg a biztosítottnak jogérvényesen kiutalható.

Bérelti kockázatra vonatkozó biztosítás esetén, a kártérítés a tulajdonos és a szomszédok javára szól és közvetlenül ezeknek fizetendő az elszenvedett kárral arányban és a biztosított érték összegének erejéig.

A biztosító, aki a kárt megtérítette, mentesül a tulajdonossal, vagy a szomszédokkal szemben, ha igényelket az esemény bekövetkezésének napjától számított 30 nap alatt be nem jelentették.

A biztosító az általa kifizetett biztosítási összeg erejéig a biztosított helyett, annak jogába lépve a károkozó esemény előidézéséért felelős harmadik személlyel szemben felléphet. A biztosítottal szemben fennálló kötelezettsége, alól részben vagy egészben mentesül akkor, ha a jogait a biztosított valamilyen tette folytán nem érvényesítheti. Ha a kár csak részben történt meg, a biztosító és biztosított a harmadik személy ellen követelésük arányában léphetnek fel. A biztosító nem léphet a biztosított jogába, ha a kárt ennek élettársa, egyenes leszármazottja, vagy szülője, egyazonági rokona, vagy a biztosított szolgáltatásban álló személy okozta, feltéve, ha annak részéről rosszhiszeműség nem forog fenn.

Tüzkár esetén a biztosító az égés, az égés folyamán beállott robbanás, láng, vagy perzselés okozta összes károkért és veszteségekért felelős. Ellenkező kikötés hiányában nem felel azonban a meleg, vagy az izzótest egyszerű behatása következtében keletkezett károkért, ha kezdődő égés nyomai nincsenek. Anyagi és közvetlen kárnak tekintendő az is, amit a biztosított tárgyakon segítségnyújtás, vagy mentőmunkálat okozott. A biztosító felelős továbbá az égés folyamán létezésükben igazolt és elvesztett, vagy eltűnt biztosított tárgyakért, ha nem bizonyíthatja, hogy a tárgyakat megmentették, ellopják, vagy elrejtették. (Folytatjuk.)

Tájékoztató rendelkezés az új olasz-román fizetési egyezmény alkalmazásáról

A líra árfolyamát 9.50 leiben állapították meg

Az új román-olasz fizetési egyezmény, amelyet augusztus 27-ikén írtak alá, szeptember elsején már életbe is lépett. Ennek az egyezménynek életbejöttetéséről a nemzetgazdasági miniszterium a következő tájékoztató közleményt adta ki:

1. Az 1940. szeptember elseje után Olaszországba szállított árucikkek ellenértékét (a petroliumtermékek ellenértékét is beleértve), az olasz importőrök olasz lírában fizetik ki és a Banca Nazionale 1 lírát 9.50 leire számol el.

2. Ugyanígy módon nyer kiegyenlítést az 1940. szeptember elseje után behozott összes olasz áruk ellenértéke, természetesen azon áruk kivételé-

vel, amelyek ellenértékének kifizetése teljes egészében olasz lírában történik.

4. Ugyanezen az alapon fizetik ki a szeptember elseje előtt importált áruk ellenértékét is, azok kivételével, amelyek kiegyenlítése már az 1940. március 20-iki megállapodás alapján megtörtént.

Az előlegként kifizetett összegek az 1940. március 20-iki egyezmény alapján számoltatnak el, még abban az esetben is, ha az árubehozatal 1940. szeptember elseje után történik.

Az összes nem kereskedelmi jellegű fizetések eszközlezésekor is az olasz lírát a 9.50 leies árfolyamon számolják el.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Uj rendszer a behozatalra és kivitelre kerülő áruk utáni 2 százalékos nemzetvédelmi illeték kiszámításánál

A szállítási vállalatok és vámirodák által felszámított jutalékok és költségek után is le kell róni a nemzetvédelmi illetéket

Az országba behozott és onnan kivitt áruk után lerovásra kerülő 2 százalékos illeték alkalmazásának helyes értelmezése céljából a pénzügyminisztérium tájékoztató rendelkezést adott ki és ezt a rendelkezést eljuttatta az összes vámhivatalokhoz. A rendelet részletei a következők:

Az áruk behozatala alkalmával a 2 százalékos nemzetvédelmi illetéket az áruk „végső számlázási értéke” után kell leróni, amelyhez hozzá kell adni az összes illetékeket és adókat, amelyeket a vám az állam, a megye, a községek javára behajt mindaddig, amíg az áru a vámhivatalt el nem hagyja.

A számlázás végső összege alatt a számlában szereplő tulajdonképeni ár értendő (anélkül tehát, hogy figyelembe vennék a különböző csökkentéseket, mint amilyen a rabat, jutalék, stb.) Az áru árához hozzászámítják mindazokat a költségeket, amelyek az árut a vámhivatalig való érkezésig terhelték, vagyis a szállítási és biztosítási költségeket, a csomagolás, a kezelés, stb. költségeket, valamint az összes behozatali vámilletékeket, az államnak, megyének, községnek járó mindazon illetékeket beleértve, amelyeket az importőr a vámhivatalban fizet ki. Ezek az illetékek a következők: A vámilleték, a fényvítés és forgalmi adó, a közvetítő behozatali illeték, a fix illeték, a fogvasztási illeték, a 12 százalékos érték utáni illeték, a kezelési költség, a nemzetvédelmi alap (FAN), valamint a légtügyi alap (FNA) illetéke, az ut-illeték, a 6 százalékos aránylagos bélvegilleték és a 4 százalékos repülőbélvegilleték, a községi illetékek, a kereskedelmi és iparkamara részére járó illeték, a raktárilleték, a használati illeték, a fekbérbírság, a rádióilleték, a mezőgazdasági alap illetéke, a CAM monopolilletéke, az ipari alap illetéke, az egészségügyi illetékek, a szeszmonopol illetéke, a Salvamar-illeték, a behozatali vámúrlapok illetéke, valamint az ezen okmányokra ragasztott bélye-

gek értéke, kivéve magát a 2 százalékos illeték összegét.

Mégis az áruk behozatalánál figyelembe veszik a vámdíjszabásban szereplő középértéket is. Abban az esetben ugyanis, ha a középérték magasabb mint a számlában szereplő ár, amelyhez már hozzászámították a fenti felsorolt illetékeket és költségeket, akkor a 2 százalékos rendkívüli nemzetvédelmi illeték lerovásánál a középértéket veszi alapul. Természetes, hogy az egységes díjszabásban szereplő középértékhez már nem adnak hozzá semmilyen más összeget illeték és vámköltségek címén. Más szóval: az összehasonlítás a díjszabásban szereplő középérték, valamint a fenti költségekkel kiegészített számlázási érték között történik, anélkül, hogy a középértékhez is hozzászámítsanak a különböző költségeket.

Az áruk kivitelének esetében a 2 százalékos rendkívüli nemzetvédelmi illetéket a tényleges számlázási összeg után számítják ki, amelyben az árut a határig terhelő összes költségek is belefoglaltatnak (anélkül, hogy figyelembe vennék a rabatot, stb.) Ehhez az összeghez hozzáadják még a kiviteli illetékeket, a forgalmiadót, a bélyegilletéket, az ürlapok költségeit, az ezen okmányokra ragasztott bélyegek összegét, valamint minden más, az árut terhelő illetéket, a 2 százalékos rendkívüli nemzetvédelmi illeték kivételével.

Hangsúlyozza a rendelkezés, hogy a szállítási és vámirodák által felszámított költségek, jutalékok után, amelyek végeredményben az árut terhelik, szintén le kell róni a rendkívüli 2 százalékos nemzetvédelmi illetéket, még pedig olyképen, hogy a 2 százalékos bélyeget a szállítási és vámirodák által kiállított jegyzékekre, illetve nyugtákra ragasztják. Az említett jegyzékeket a vámirodák kötelesek megőrizni és ellenőrzés esetében bemutatni.

A behozatalra, illetve kivitelre kerülő áruk esetében a 2 százalékos illeték ellenőrzését a jövőben a vámvezérgazgatóság eszközli.

Franciaországnak az új Európa gazdasági életébe való bekapcsolódásáról irnak a francia lapok

„Választani kell a területileg csökkentett és elméletileg szabad Franciaország vagy pedig egy egész Franciaország között, amelynek jelentősebb vállalataiban részesedést kap a német érdekeltség”

Clermont-Ferrand. (Rador.) A Havas-ügy nökség jelent: A francia lapok behatóan foglalkoznak a francia gazdasági életnek az új Európába való bekapcsolódásával.

A Petit Parisien ezeket írja: Franciaország gazdasági életének már évek óta gyökeres újjászervezésre volt szüksége, annál is inkább, mert hiszen a gazdasági életben megsokszorozódtak a konfliktusok. Az eddigi rendszer semmiesetre sem maradhátott fenn. Az új rendszer, amely most alakul ki, elsőrendű célkitűzésének az európai egység helyreállítását tekinti, felépítése pedig nem az egyes államok gazdasági adottságainak alapján, hanem az egész európai gazdasági egység szem előtt való tartásával történik a német irányítás alatt.

A L'Oeuvre legújabb számában Marcel Deat arról ír, hogy Franciaország gazdasági helyzete a következő szempontokból vizsgálható:

— Mit választanak? — írja Marcel Deat. — Egy megcsontított Franciaországot, melyből leszakítottak 10 vagy 15 megyét, vagy pedig egy földrajzi szempontból egészen meg-

maradt Franciaországot, amelyben azonban minden fontosabb kereskedelmi és iparvállalatnál negyed vagy egyharmad részben német tőke vállal érdekeltséget. Mi mellett foglaltok állást? Egy elméletileg szabad, de területi szempontból csökkentett Franciaország mellett vagy pedig egy olyan Franciaország mellett, amely közvetlenül a német gazdaságtól függ?

Az Effort című lap azt írja, hogy korai lenne már most kutatni annak a gazdasági federalizmusnak körvonalait, amely a háború utáni új történelmi korszak egyik jellegzetesége lesz. Egy dolog biztos: Az emberiség meglehetősen nagy tömbökre oszlik, hogy megvalósíthassa az autarchikus elvet. Ezek a tömbök a következőképpen oszthatók fel: Nyugat-Európa tömbje, az orosz tömb és a kínai-japán tömb. A kormány, valamint a testületek minden kezdeményezése a jól megszervezett minőségtermelés felé kell, hogy irányuljon a kisbirtok keretében, de szigorú ellenőrzés mellett. Csakis így biztosítható Franciaország, mint Európa egy része számára, az a hely, a melyre föltétlenül joga van.

A kiskereskedők bizonyos esetekben mentesülnek a gyapjúárak utáni illetékkülönbözeti lefizetése alól

A pénzügyminisztérium augusztus 10-iki rendelkezésével tudvalevőleg fejemelte a különböző szövöttárak illetékét és úgy döntött, hogy a régi áruk után fizetendő különbözeti megállapítása végett lejtárt kell fevenni a gyáraknál, valamint a kereskedőknél. A minisztérium most újabb rendelkezést adott ki, amelyben a gyapjúárak esetében a kicsinyben árusító kereskedők nem kötelesek készletük után a különbözeti lefizetni, ha a következő feltételeknek megfelelnek:

1. A kereskedő csak méterenként és közvetlenül a fogyasztónak adja el az árut.

Ne szolgáljon ki más kereskedőket is, az árut csak méterenként adja, vagyis ne adjon el konfekció-cikkkeket.

2. A kereskedelmi és iparkamaránál cége csupán kiskereskedésként legyen bejegyezve.

3. Ne legyen 150.000 leinél nagyobb adóalapja.

Abban az esetben, ha importőrrel van szó, ez még a fenti feltételek teljesítése esetében sem mentesülhet a nyersanyagok: gyapjúfonalak, stb. után fizetendő illeték-különbözeti megfizetése alól.

— VÁLTOZATLAN MARADT TEMESVÁROTT A NÉPKENYÉR ÁRA. A temesi királyi széktartóság ellenőrző bizottsága Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezértitkár elnökségével ülést tartott, amelyen Temesvár városát Warth Péter dr. alpolgármester képviselte. Az ülés a liszt, a kenyér, valamint a hús és a zsir árának kérdésével foglalkozott. Elhatározták, hogy a népliszt és a népkenyér ára változatlan marad. A népliszt a malmokban 12.50, a kiskereskedelemben 13 leibe kerül kilogrammonként, a kenyér ára pedig szintén 13 le. A fehér liszt ára a malmokban 17 le, kicsinyben 17.50, míg a fehér kenyeret a népek 17 leért árusíthatják. A marhahús esetében a bizottság az eddigi három osztály helyett csak két osztályt állapított meg. Az elsőosztályú marhahús kilója 35, a másodikosztályú pedig 33 le. A zsir árát hivatalosan 60 leiben állapították meg.

— Meghosszabbították a francia-török gazdasági egyezményt. Genf. (Rador.) A Német Távirati Iroda jelenti, hogy a francia és a török kormány között megegyezés jött létre annak érdekében, hogy az 1939 augusztus 31-ig szóló kereskedelmi egyezményt 1940 december 31-ig hosszabbítsák meg. Időközben a két ország megbízottai új kereskedelmi szerződést kötnek.

— Nagymennyiségű ételolajat rendel Románia Törökországból. Bucuresti. Tekintettel arra, hogy az országban egyre jobban érezhető az ételolaj hiánya, az országos szövetkezeti központ nagymennyiségű olaj behozatalát határozta el. A központ vezetősége még engedélyt is kapott arra, hogy Törökországból megfelelő mennyiségű ételolajat hozzon az országba. Ugyancsak a szövetkezeti központ tárgyal az iráni kormánnyal, hogy a fonodák részére 600 tonna nyersgyapotot vásároljon Bucurestiben remélik, hogy az első szállítmányok már november elején megérkeznek Romániába.

— Hétmillió dolláros árucere-egyezmény a Szovjet és Magyarország között. Budapest. A Moszkvában tárgyaló magyar kereskedelmi bizottság, amelynek Nickl báró volt a vezetője, tegnap befejezte tárgyalásait, amelynek eredményeképpen aláírják a szovjet-magyar kereskedelmi megállapodást. Ez főképpen az árucereforgalomra vonatkozik, amelynek összege évente hétmillió dollár. A megegyezés értelmében Magyarország főképpen vasúti kocsikerekeket és tengelyeket szállít, míg a Szovjet fát, olajat és aszbesztet.

— A CFR visszaadta a petrol-érvállalatoknak a tulajdonukat képező petrolumvagonokat. A CFR vezérgazgatósága közli, hogy augusztus 29-iki hatállyal visszaadták a petrolumvállalatoknak a tulajdonukat képező petrolumvagonokat. A vállalatok ezeket a vagonokat szükségleteiknek megfelelően ugyanúgy használhatják, mint augusztus elseje előtt. A petrol-érvállalatok, vásárló cégeknek tehát a vállalatokhoz kell fordulniuk, amelyek az árut saját vagonjaikban szállítják el. A CFR vezérgazgatósága csak a saját szükségleteinek fedezéséhez szükséges petrolumvagonokkal rendelkezik.

— Korlátozták a francia textilipart. A DNB. jelenti: A Havas-ügynökség Vichyből keltezt jelentése szerint törvényt jelent meg, amelynek értelmében lényegesen korlátozzák a francia textilipari termelést. Általános jellegű törvénnyel egyelőre megtiltották a francia ipari üzemek fejlesztését és terjeszkedését. Ennek a törvénynek alapján a textilárak termelését az 1938. évi termelés 30 százalékára csökkentették. A tartalékokat csak elsőrendű szükségletek fedezésére lehet felhasználni.

— Augusztusban is emelkedtek az élelmiszerek árai. Az Argus legutóbbi számában kimutatás közzététel az áruk 1940 augusztus havi alakulásáról. Ezerint, ha az 1916 augusztusi árat 100-nak számítjuk, az árinдекс a következőképpen alakult: Élelmiszerek: 1940 augusztus 5268 (1940 július 4970), ruházati cikkek: 1940 augusztus 6391 (1940 július 6318) más árucikkek: 1940 augusztus 5644 (1940 július 5578). Az általános árinдекс 1940 augusztusában 5767 volt (1940 júliusában 5622).

AZ EMGE aradi fiókjának közleményei

A vetőmag használati értékének megállapításáról

A gabonamagvak értékét több szempontból szokták megállapítani. Így például a kereskedő a búzát a benne levő idegen anyagok százaléka és a hektolitersúly alapján értékeli. A molnár ezeken kívül a nedvességtartalom is érdekli, mert szárazabb búzából több lisztet tud őrlöni. A hektolitersúlyról azt tartja, hogy annyi kilogramm fehér lisztet ad ki a buza, ahány kilogramm a hektolitersúly. Így van ez a közönséges sulyu, 74-80 kilogrammos búzáknál. A néket a buza sikértartalmának mennyisége és minősége érdekli, mert minél több és jobb a siker, annál több vizet gyúrhat a tészta és annál könnyebb, izlevesebb lesz a süteménye.

Mi gazdák, a vetőmagnak használt gabonamagvakat két más szempontból: a csiraképesség és fajazonosság szempontjából is szoktuk értékelni. Mert mit ér a magas hektolitersúlyu, kevés idegen anyagot tartalmazó vetőmag, a lejobb sikerű buza, ha 100 szem közül, mondjuk, csak 60-70 szem csirázik ki? És mit ér az a kereskedő nék és molnár szempontjából legelsőrendű buza, amelynek fajtája nem a mi körülményeink közé való ha például az a Mani'oha vidékéről való íróbuzafajta őszmeke vetve, nem telel ki jól és csak féltermést ad?

Amikor tehát a gazda vetőmagot szerez be, ki kell kölnie a fajazonosságot, tisztaságot és csiraképességet.

De, hogyan győződhetik meg arról, hogy mindezek a tulajdonságok a szállított vetőmagban meg is vannak?

A fajazonosságot az eladó nemesítők az utótermelő gazda, vagy a kereskedő a saját hírneve érdekében kell hogy szavatolják. Egyszerű rátekintéssel csak ritka esetben lehet ezt magról megállapítani. De biztos próbája a fajazonosságnak a próbavetés, amikor a vásárolt magot egy kis parcellára elvetjük és melléje egy másik parcellára egy feltétlenül megbízható helyről való fajtájú magot vetünk. Ezeknek a vetéseknek fellévése közben feltérképezzük azonosfajtájú-e vagy sem. A hokrosodás, jelleg, a levelek színe, alakja és állása, a szárbamenés ideje a kalász alakja és állása, a nyelvék és jöklészek alakja, az érés bekövetkezésének időpontja, egyes heterozisokkal szemben tanúsított ellenállóképeség (rozsdák) és egyéb jelek azok, amelyek a fajták állandó jellegű tulajdonságai.

A vetőmag tisztaságának megállapítása igen egyszerű dolog. A megvásárolt vetőmagból annak legalább tíz helyéről vett egyenlő mennyiségű mintának összekeverése után nyert átlagmintából lemérünk egy kisebb mennyiséget, kiszadjuk belőle az idegen anyagot és azt is lemérjük megállapítván, hogy hány százalékát teszi ki az egésznek? Nem kell hozzá egyéb, mint egy megbízható és elég érzékeny mérleg. Megjegyzendő, hogy amikor vetőmagról van szó, tisztatartatlanságnak számítanak a törött szemek is amelyek nem csirázhatnak ki. Igen kellemetlen idegen anyag a gabonavetőmagban a másfajtájú gabonamag, például a búzában a rozs vagy árpa, amelyek kis mennyiségben is hozzákeveredve vetéseinket elcsúfítják. Káros tisztatlanság, ha úszkós (kő) vagy golyóúszkós) szemek találhatók a magban. Az előbbi ellen erős szeleléssel és csávázással az utóbbi ellen rostálással védekezhetünk. A porüszögferőzést a vetőmagon nem állapíthatjuk meg, csak a belőle tett vetéseken majd kikafászkor.

A csiraképesség megállapítására két módszert használhatunk. Az egyik a nedves itatóspapíron, vagy homokon történt csirázás. Rendes szobai hőmérséklet mellett a gabonamagvak három nap múlva csirázni kezdenek. A 100 szemből 5, vagy hüvösebb időben 5 nap alatt kicsirázott szemek számát csirázási erély néven szoktuk nyilvánartani. Ebben a tekintetben elég nagy különbségek szoktak lenni a fajták és a különböző körülmények között termelt magok között. A hosszabb idő alatt kicsirázott szemek száma: csiraképesség-százaléknak nevezzük.

Tudnunk kell azt is, hogy az így itatóspapíron csirázott magvak kint a szántóföldön nem ugyanolyan százalékban fognak kicsirázni mint a kísérletünkben. Ugyanis vannak sérült vagy penészes ferőtőzött szemek, amelyek a papíron így-ugy kicsirázhatnak, de elnyomorodott csirájuk a földet már nem képes átörni. Az itatóspapír-próbának megbízhatóságát az is rontja, hogy egy-egy ilyen penészes szem több szomszédját is megfertőzheti, amelyek pedig egymástól külön-külön elvetve jól csirázhatnak.

A gazdasági vetések csirázási viszonyaihoz sokkal hasonlóbb eredményt kapunk, ha a vetőmag kelési erejét vizsgáljuk meg olyanformán, hogy egy lapos ládikát szinültig megtöltünk földdel, erre kiszámolunk minden megvizsgálendő magból 100-100 szemet úgy, hogy azok egymástól egyenlő távolságra legyenek (mondjuk tíz sorba 10-10 szemet) és a ládikával egyenlő nagyságú 3 centiméter magas sikert segítségével 3 cm. vastag földréteggel takarjuk be a próbavetést. A kikelt növényeket időnként megszá-

Tüzérségi párbaj

140 kilométer távolságról

Harmincöt év alatt 6 kilométerről 135 kilométeres távolságra nőtt a tüzérségi lövedék hatóereje

A tüzérségi párbaj az angol és francia partok között megindult. A La Manche-csatorna partján tüzérségi állásokat építettek és olyan harc fejlődik ki a szigetország és Európa között ami történelmi jelentőségű és ami évekkel ezelőtt még szinte megvalósíthatatlannak látszott. Ilyen harcra sem Franciaország, sem Anglia nem készülhetett. Ehhez az kellett, hogy Németország Franciaországot legyőzve, a La Manche-csatorna partjához jusson s ezzel minden idők legnagyobb tüzérségi tevékenysége vette kezdetét.

Dover és Calais között a legkeskenyebb a La Manche-csatorna. Ezen a ponton nem több mint 30 kilométer. Hogyan hosszabbodott meg a tüzérségi lövedék hatóereje ilyen távolságra?

Elsőzben a hadihajók ágyúval való távolságra való találat-biztos lövést.

Harminchat esztendővel ezelőtt: 1904-1905-

„Dicke Bertha”

A világháború alatt kísérleteztek a németek az első hosszutávra beállított szárazföldi ágyúval. Prédikbournban építették fel az ágyú állásokat, melyek 380 mm. lövedéket küldtek az ellenség felé s innen lötték a Dunkerqueben összevont szövetséges csapatokat és a várost. Ez azonban azért nem vált be, mert a francia megfigyelő állásokból látható volt a kilövés pillanata, illetve amikor a lövedék elhagyta az ágyúcsövet, hatalmas lángot vetett és a megfigyelő rádiójelet adott le a városba. Egy perc idő maradt az óvóhelyekre való menekülésre — ennyi idő alatt tette meg a lövedék a tíz kilométeres utat...

Ezután következett a híres „Dicke Bertha” ahogyan tréfásan elnevezték az első ágyúcsövet, amivel 120 kilométeres távolságra lötték Párist. A „Kövér Bertha” találatát természetesen nem volt százszázalékos, de a hatalmas átmérőjű lövedék tényleg megtette a 120 kilométeres utat és megdöbbentő pusztítást okozott.

Ez történt 1918-ban. Huszonkét év telt el azóta és így nem tartozik a fantázia birodalmába az a lehetőség, hogy

az európai partokról ágyútűz alá vehető London.

a szigetország fővárosa, mely mindössze 140 kilométer távolságra fekszik a francia partvidéktől.

Magasság és távolság

Az természetes, hogy nem minden ágyú használható hosszutávú belövésre. Az ilyenre különleges nagy teljesítményű ágyúk készülnek, a maximumra méretezett hatókörrel. Ez sem akadály a technikusoknak. Hosszúcsövű beépített hajóágyúhoz hasonlítható gépezeteket készítettek és ez a hosszú cső biztosítja a lövedék minél távolabbi lecsapódását. Az anyag, amiből az ágyú készül, a legnagyobb feszültséget is kibírja.

Egyébként az ágyú csöve nem bír el túl sok lövést. Egy hajóágyú nem képes nagyobb teljesítményre, mint száz lövésre. Ezután a

való kádat és kosarakat találják, amelyeket a gazdák javára beüzemelt díj ellenében használhatnak. Az idei nyár esős volt. A búzák amúgy sem voltak erőteljes fejlődésűek. Az emberek nem mindig érték rá a beázott keresztet idejében megszáritani. Ezért az idén különösen fontos, hogy a vetés előtt minden magot csirázással próbálva vizsgálják meg a gazdák, mert rosszul számol az, aki úgy akar takarékoskodni, hogy a saját másodrendű minőségű rozsszal, csirázó, gyommagokkal keveri és nem 10 fajtájú magját veti el, ahelyett hogy bár magasabb áron vejt, de tiszta jófajtájú és jól csirázó magot választ, amelynek utántermésű több éven át használhatja tovább.

ben a japán-orsz háboruban használták legelőbb a hosszúcsövű hajóágyúkat. Nagy jelentőségű esemény volt. Az orosz és a japán hadihajók 6000 méterről 9000 méterig löhették egymást a találat reményével.

Tíz esztendővel később a Dogger Bank harcában egy német és egy angol cirkáló 15 ezer méterről vívtak élet-halál harcot.

A La Plata torkolatánál lefolyt — a mai háború legnagyobb tengeri harca volt — csata alkalmával

az első tüzet az Admiral Graf Speere az Exeter és az Achilles nevű angol cirkáló 26.000 méterről nyitotta meg.

A német zseb-cirkáló hasonló távolságról válasszolt és hogy a 26.000 méter nem jelentett ekkor már távolságot, bizonyította a csata eredménye.

cső kitágul és ha továbbra is folytatják vele a tüzelést, hasznavehetetlenné válik.

A meteorológusok a legjobb segítő társat az ágyúk személyzetének. A legnagyobb figyelmet annak tanulmányozására szentelték, hogy létezik egy légköri ellenállás, amely a levegő helyez szembe a lövedékkel. Azonban az az ellenállás csökken olyan mértékben, mint amilyen mértékben a lövedék emelkedik a légkörben. Tízennyolcezer méternél a nyomás egy tízedére csökken. Felvetődik tehát a kérdés: Milyen magasságra kell, hogy emelkedjen a lövedék, hogy megfeleljen a minél messzebb való találat céljának.

Az amerikai ágyúk 5000 méterre lövik fel a lövedéket, hogy 25 kilométernyi távolságra érjen, s tízezer méterre, hogy 30 kilométer távolságba is találjon.

A nagy távolságra való lövés beállítása

A La Plata előtt folyt tengeri csatában a hajók 26 kilométer távolságról voltak képesek a biztos találat reményével tüzelni. Azorban a lövés beállítása sokkal könnyebb akkor, ha fix célpontról van szó.

A „Dicke Bertha” a következő módon „javította” lövéseit: Egy kém, aki Batignolnak lakásában lakott, megérdeklődte, hová esett a lövedék és közölte ezt egy vidéki barátjával. Ez Svájcba telefonon adta át az értesülést, innen azután három-négy órán belül megérkezett a hatalmas ágyú szolgálat-vezető tisztjéhez.

Ezek a lövedékek elölték Párist. Vajon miért ne lehetne most Londont bombázni hasonló módon? Kérdik a német tüzérségi szakértők.

Hirdessen az Aradi Közlöny-ben

SPORT KÖZLÖNY

Kijelölték az A) ligás mérkőzések játékevezetőit

Bucuresti. A vasárnap, szeptember 8-án lebonyolításra kerülő A) ligás mérkőzések játékevezetőit a szövetség bírótestületi osztálya kijelölte és ezek a következők:

- Rapid—Sp. Studentesc. bíró: Cretu Aurel
- Venus—FC Ploesti. bíró: Irimescu.
- Gloria—Unirea Tricolor bíró: Sepi Silviu
- Gloria CFR—Ripensia bíró: Ceareanu.
- Mica—FC Craiova. bíró: Cosma.
- UDR—FC Braila. bíró: Costel Radulescu.

Az FRFA kezdeményezésére az összes Magyarországnak átengedendő területen levő román származású játékosokat Bucurestibe hívják meg, hogy onnan a szövetség közbenjöttével adják át őket olyan egyesületeknek, amelyek szerződést akarnak kötni velük. Ezek között elsősorban szerepel: Marian Felecan I., Cociuban II., Medrea Pop., Chendrean stb., Kolozsvárról, Pop. Torjoc stb., Nagyváradról.

Itt írjuk meg azt is, hogy Orza Cornel, a

Venus válogatott szélsőcsatára sem tér vissza Bucurestibe, hanem Marosvásárhelyen marad. Orza ugyanis Marosvásárhelyről származik és a tavaszi idény végén visszatért ide, ahol le is telepedett.

Braun Kálmán a Gloria új edzője

A Gloriához értesítés érkezett a szövetségtől, hogy vasárnap az Unirea Tricolor ellen bajnoki mérkőzés kerül lebonyolításra. A Gloria vezetője egyébként csütörtökön megállapodást létesített Braun Kálmánnal, a Juventus volt edzőjével és Braun vette át a Gloria edzéseinek irányítását. A Gloria ugyan előbb Albuval, a Venus volt válogatott hátvédjével tárgyalt és Albu már kedden le is vezette a Gloria edzését, de tulzott igényei miatt a Gloria kénytelen volt elállni szerződéséről. Új esatárt szerződötetett különben a Gloria a szatmári Iovicin személyében.

aki vasárnap a támadósort fogja irányítani. A Gloria az Unirea Tricolor ellen a következő csapattal áll ki:

- Bosniac —Régner, Volentir — Siclovan,
- Mladin, Micola — Igna, Tudor, Iovicin,
- Batrin, Mercea.

O Reinhart II. elutazott Aradról. Reinhart János az AMTE jóképességű fiatal játékosaként nap Nagyváradra utazott Aradról. Reinhart II, minden valószínűség szerint a JAC csapatában fog szerepelni Szurgyival együtt, aki néhány nappal ezelőtt utazott el ugyancsak Nagyváradra.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a legjobb férfi, apa, nagypapa és testvér:

Klein Dávid

f. hó 2-án hosszas szenvedés után 75 éves korában elhunyt. Felejtethetlen halottunk földi maradványait f. hó 4-én helyezzük örök nyugalomra az alvái izr. temetőben.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapítottat meg: Alkalmazást keresők alvezett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fűrdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 lei. A lenti rendelet értelmében az apróhirdetésekre előre fizetendő

ALKALMAZÁST KERES

Fiatal nő bejárónak ajánlkozik kisebb ur családnak. Címét a kiadóba kérek. 4265

ALKALMAZÁST NYER

Több évi gyakorlattal bíró fűszer- és csemegeszakmában teljesen jártas román nemzetiségű, magyarul is beszélő kereskedősegédet keresek azonnali beállításra. Éles L., Bratianu I. 4260

Fiatal borbélysegéd azonnal felvétetik. Marasesti 75. Klein. 4290

Molnárt keresek vámmalomba, ki a kezelésben jártas. Halász-malom, Silindia. 4289

Megbízható, rendes kifutó leány azonnalra felvétetik Schulz-cukrászda 4277

Megbízható, ügyes kifutófiút keresek. Alexandru Klein, Minorita-palota. 4278

Borbélytanoncot és fiatal segédet ellátással keresek. Hemmert fodrász. Str. Surorilor 1. Grădiste. 4279

Házmeztérpár, 12 éves gyermekkel, állást keres. Az asszony főz. Str. Consistorului 27 jobbra. 4262

Kifutót azonnal felvesz Sándor könyvkereskedés 4286

Mindenes szobaleány felvétetik. Dr. Sjeiner, Str. 29 Decembrie 4259

Női konfekcióhoz vasalót keresek Ploestre, Str. Dna Balasa 105. Szakáll. 4261

Mindenes főzőnő és kisgyermek mellé kisasszony nappalra felvétetik. Kohn József, a lutheránus templommal szemben. 4214

Mindenes szakácsné nagyobb háztartásba azonnalra felvétetik. Cim a kiadóban. 4227

Periekt szakácsnőt keresek. Bul. Carol 56. első emelet aló 4.

INGATLAN

Haas I.

Ingatlanforgalmi iroda. Bul. Dragalina 9.

Ingatlanok, házak, telkek, földök szőlők közvetítése minden árfokozatban, jutányos közvetítési díj mellett. 4053

Házak kezelését vállalja „Ajutorul” Hitelesítőket Aradon. Str. Marie Chendi No 11. 4284

Aradmegyei 400 kat. hold birtokomat elcserelem bármelyik bihar, szilagy, szatmármegyei stb. birtokkal Str. Cosbuc 13. 4264

Elcserelem, vagy eladnám aradi házat kolozsvári házzal. Sava Raicu 114. 4272

Elcserelem Aradon levő, 3 szoba, konyha, istálló és melléképületekkel, gaz dalkodásra alkalmas 285 négyzetméter telkes házat Nagyvárad, Szalonta, vagy annak környékén levő hasonló értékű házzal. Cim: Bögödi Lajos Arad, Str. Rahovei No 33. 4246

Modern ház

Doamna Balasa uccában, 1x3 és 1x2 szoba, elő, fűrdő, cselédszobás modern lakással, nagy gyümölcsös-sel 600.000 leiert eladó. Ezenkívül a város minden uccájában és minden árfokozásban van eladó házra megbízásom.

„URANUL” ingatlaniroda

Str. Eminescu 2. sz. I. em., lakás ugyanott.

Házak,

telkek közvetítése minden árfokozatban „Rapid”-iroda Str. Bratianu 14

LAKÁS

Hat szoba, hallos, összkomfortos ur lakás, ujonnan festve főpostával szemben kiadó. Str. Bratianu 13. 4281

Szerb templomnál magánházban 2 szobás uccai lakás olcsón kiadó 15-re. „Rapid”-iroda, Bratianu 14. 4275

Kétszobás, ul. villaszerű magánház gaz dalkodásra is alkalmas. 15-re kiadó, havi 850 leiert. Megbizott: „Rapid”-iroda Bratianu 14. 4274

Modern villa parkirozott udvarral kiadó. Bul. Carol 16. 4211

Három szoba konyha, fűrdőszoba és egy szoba mellékhelyiségekkel, 360 négyzetméter gyümölcsös-sel eladó. Str. Dr. Romul Veljicu 24-a. Ugyanott különböző bútorok eladók. 4238

VÉTEL-ELADÁS

Két darab komplet fali mosdó olcsón eladó. Cim: Str. Marasesti 41 4257

Jókarban levő VI. osztályú leánygimnáziumi könyvek eladók. Kádár, Str. Matei Corvin 1. 8-10-ig d e. 4282

Fűrdőszoba berendezést veszek. Pia's Luptei No 19; Polonyi. 4291

Keresek megvételre modern kombinált szobát, háló és ebédőt. Cim a kiadóban. 4271

Modern hálószoba, ebédő és konyhabútor keresek megvételre Cimeket a kiadóba kérek. 4283

Fűrdőkályhát keresek. Alexandru Gavara 28. 4263

Kifogástalan állapotban levő hosszú bécsi zongora helyszüke miatt eladó. Megtekinthető déli 12 órától d. u. 3-ig. Cim a kiadóban.

Keresek lakk csiszolt kombinált szobát. Cimeket Str. Cantacuzino 63. alatt leadni. 4254

Ebédőbútor sürgősen eladó. Str. Desseanu No. 11. Megtekinthető délután 1-3-ig.

Modern, kombinált szobabútor konyhabútorral keresek. Kossik, Sárbeasca 2. 4256

HATSCHKE

Ingatlanforgalmi iroda Arad. Bul. Carol 46. (lakás ugyanott) Telefon: 16-95. előnyös ajánlatok (árak ezekben!): 3500: belv. emeletes, modern bérház, 10 összkomfortos lakás jó jöv. — 3000: u. o. átjáróház, mind uccai, középnyagy lakások, 14 bérlemény, nagy jöv. — 2800: földi üzletes, 18 bérleményes, ca. 10 százalék jöv. — 2000: színháznál emeletes, 6 középnyagy összkomfortos lakás, 3 kislakás, beépíthető nagy kert. — 1600: dir. CFR-nél sarokház, 2 üzlet, 14 lakás, jó jöv. — 1350: minorita templomnál 1x4, 2x2, 3x1 sz. tel. lakás 2 üzlet, jó jöv. — 1250: ul. emeletes 4 lakásos, modern villa. — 1000: Eminecu-uccánál új, emeletes, 3 lakásos — 900: félemeletes villa, 2x3, 2x1 sz. mind par. kert, fűrdősz., kert. — 875: belv. főut. vonalán, 5 szobás családi ház modern összkomfort, külön lakással alakítható sok személyzeti helyiség, par. 350: modern, hatszobás, hallos cottage-villa. — 800: központban félemeletes 2x3, 4x2 sz., tel. lakás, fűrdőszobákkal. — 700: Metianu-uccánál 4 középnyagy, fűrdősz. lakás, jó jöv. — 650: rendőrségnél 2x3, 2x2, 1x1 sz. tel. lakás, nagy front. — 600: körüti új háromszobás, összkomfortos villa. — 550: közportház táján 5 lakásos bérház. — 500: 9 lakásos, közműves, 10 százalék hozammal — 470: Central-mozinál 1x3, 2x2, 1x1 sz. lakások. — 440: II. ker.-ben 2x2, 8x1 sz. tel. lakás pince, nagy front. — 30 százalék jöv. — 380: lăncu-tér tá. fél. emeletes, üzl. 6 lakásos 10 százalékos jöv. alapincézett. — 325: gyermekkorházánál új 2 lakásos, nagy kert. — 300: belv. mellett, 2 üzlet, 3 lakás nagy beépíthető telék, jó jöv. — 290: belv. 3 sz., fűrdősz., külön kislakás, pince kert — 280: új 2 sz., fűrdősz. villa — 260: Marasesti-uccánál 2x2, 1x1 sz. lakások, közművek telekárban — 225: tüzoltóságánál 1x2, 1x1 sz. tel. lakás, 150 öl kert — 180: a szegényháznál 3 kislakás. — 150: pernyáival 5 bérlemény, 350 gyümölcsös. — Telkek. — Földek. — Szőlők 4098

KÜLÖNFELEK

Hihetetlen erős, horganypléhből készült két drb nagy fűrdőkád eladó. Cim a kiadóban.

Első egy nagyon jólmenő vállalat Cim a kiadóban. 4288

Üzlethelyiség főpostával szemben berendezéssel kiadó. Str. Bratianu 13. 4281

Megbízóim részére

kézpénzfelvétel mellett keresek kötet he yben készített és yár szöny golet szobaberendezés, egyes bútor darabok, ezüst- és porcellántárgyak stb. Ajánlok szönyegeket, bútorokat stb.

Salgóné bizományi üzlet. Calea Banatu ui 2.

Nőiszabóságunk részére több elsőrangú munkást magas fizetéssel azonnal felvesszünk!
M. Neumann Brasov
Jelentkezni a Központi Szállodában a portásnál szombaton 8-10-ig és 2-4-ig